

Diss. 435 (6.)

DD

De
morbis ventriculi
dissertatio

ab

inclitissimo medicorum ordine

Universitatis
Ludovico-Maximilianae

die 22. Sept. 1809.

summis in medicina et chirurgia honoribus
condecorata

Auctore

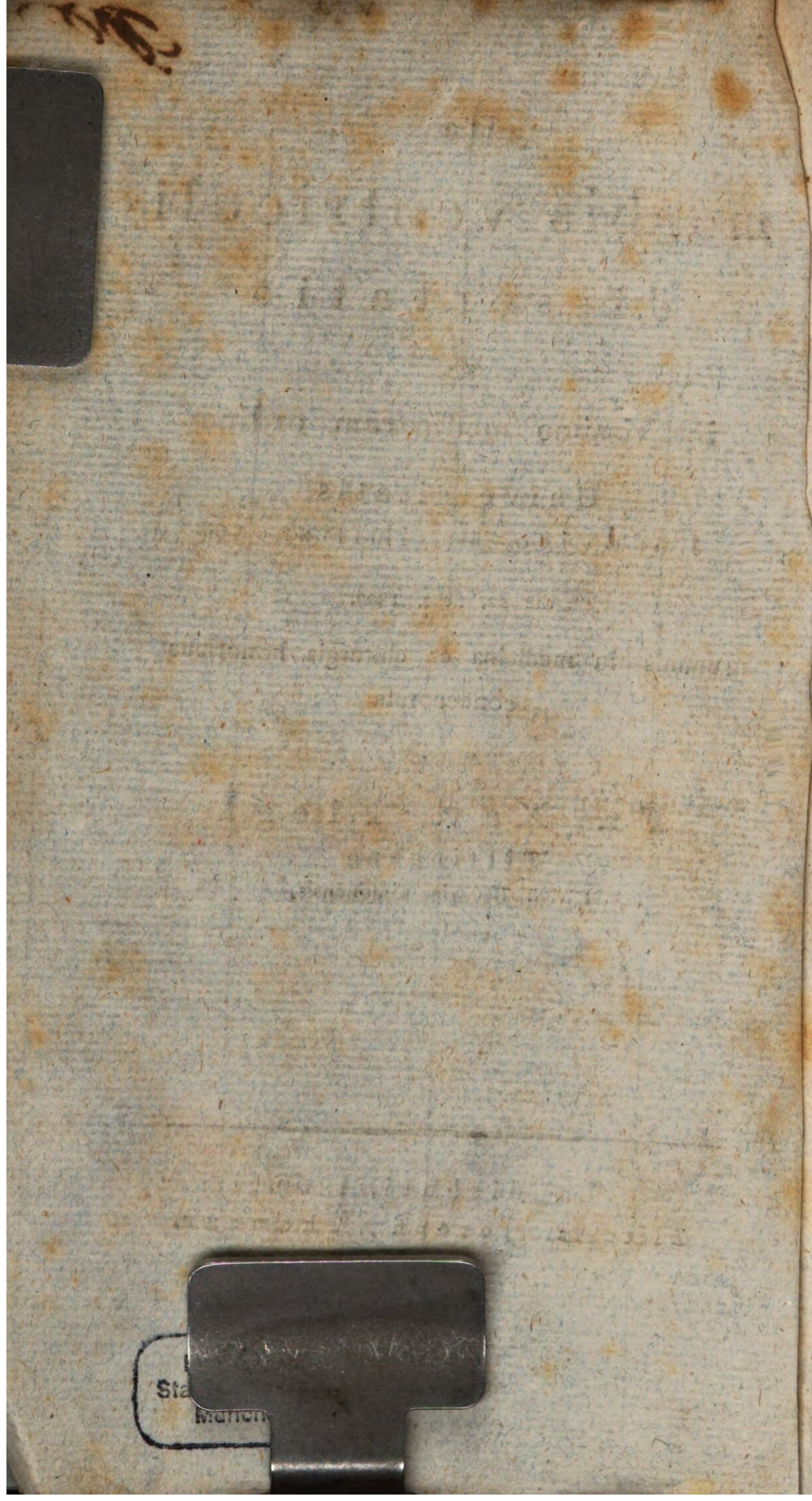
Fr. Xav. Fiegl

Tittingano

Circuli Bavariae almonensis.

Landishuti, 1809.

Litteris Joseph Thomann.

Illustri et Clarissimo

D r. V o l l h a n n

Consiliario medico circuli almonensis primario

primitias laboris sui litterarii

omni

qua decet observantia et reverentia

dedicat

Auctor.

Vir plurimum venerande!

Habe parvum profundissimae, qua in te semper fui, reverentiae indicium. Equidem, quae sit tua in medendo vis, quae in propugnanda veritate fortitudo, et in servanda justitia aequitas satis late compertum est. Quas virtutes adolescens in viro suspiciens, has tibi paginas, nisi forte aegre feras, dedicatas velim.

Virtutum Tuarum

semper reverendissimus

Fiegl.

I n d e x.

	Pag.
I ntroductiō	I.
I. Pars physiologica	
Physiologia ventriculi.	3.
Consensus ventriculi	9.
II. Pars pathologica et therapeutica.	
De morbis ventriculi in genere	17.
De morbis ventriculi in specie.	
Sectio I ^{ma} . Morbi totius ventriculi sub-	
stantiae	
Vulnera	25.
Fistulae	27.
Dislocatio	30.
a. Herniae	31.
b. Prolapsus	33.
c. Praeter hernias et prolapsus dis-	
locatio varia	33.
Forma ventriculi abnormis	34.
Cavitas ventriculi diminuta	36.
Expansio praeternaturalis	40.
Diverticula ventriculi	44.
Incrassatio et induratio tunicarum	46.
Attenuatio tunicarum	48.
Varicositas vasorum ventriculi	50.
Tumores cistici	52.

	Pag.
Sectio II^{da}. Morbi singularum ventriculi tunicarum.	
I. Inflammatio	54.
Inflammatio ventriculi primaria	56.
Inflammatio villosae	60.
Inflammatio carneae	62.
Inflammatio serosae	63.
Suppuratio	65.
Induratio	69.
Concretio	70.
Gangraena	72.
II. Morbi tunicae villosae	
Scirrhus	74.
Carcinoma	77.
Polypi et fungi	79.
Hydrops	80.
Affectio varia variis in morbis	82.
III. Affectiones carneae	
Carneae robur excedens	83.
Carneae debilitas	84.
Carneae affectio varia in morbis	84.
IV. Serosae affectio varia variis in morbis	85.
Historia scirrhi pylori	86.

In summa naturae varietate
summa unitas.

IN THE COURT OF THE COMMONS

OF THE KINGDOM OF GREAT BRITAIN

I n t r o d u c t i o.

§. 1.

Est medicina indagatrix vitae, simulque ars illa divina, plenissimam vitae ideam, ubi clara illius manifestatio forte haesitaverit, omni, qua licet, harmonia et ubertate evolvendi, explicandique. Duobus his elementis, scientia et arte conflata est omnis bona medicina, nec, pure practica, nec theoretica pure, medicina unquam consistere poterit.

§. 2.

Ex isto elementorum conflictu bipartita esse medicina videtur, ita, ut praedominante elemento scientiae medicina medica, elemento artis praevalente chirurgica exurgat; quae tamen duae ita sese amice amplectuntur, ut ad unam tantum eandemque medicinam pertineant.

§. 3.

Tribus omnis medicina partibus consistit, quarum una in contemplatione vitae sanae, altera in cognoscenda morborum natura, tertia in tollenda morborum vi, sanitateque restituenda versatur. Inde physiologia, pathologia et therapia.

§. 4.

Medicina, licet una semper eademque, varia tamen est respectu objectorum, ita, ut sit alia medicina plantarum, alia animalium, alia hominis; alia generis, alia individuum; alia oculorum, aurium, dentium, ossium, pulmonum, hepatis, ventriculi et sic ultra: quocunque autem objecto sibi vindicato elementa sua medicina semper repetit, ubique simul theoretica et practica, simul medica, et chirurgica, simul physiologica, pathologica et therapeutica.

§. 5.

De ventriculi morbis scripturo id praeprimis notandum esse videtur, non ad ventriculum modo, quamvis ille sit organon ad vitam sustentandam summe necessarium, intimeque cum organismo conjunctum, sed ad totum simul organismum respiciendum esse, nec alios in stomacho, ac in toto corpore humano, morbos occurrere. Non desunt enim ventriculo monstrositates, quae organismo sunt; neque ulcera, neque indurationes, scirrhi,

ata, etc., neque ipsae febres, inflam-
 , exanthemata, neuralgiae, cachexiae,
 et sic ultra; quae autem omnia sub
 genuinaque in ventriculo forma de-
 crunt.

§. 6.

autem omnis medicina a physiolo-
 r, ad pathologiam transit, et the-
 ur: sic de stomacho qui rite agere
 primo physiologiam, deinde patho-
 lenique therapiam illius tractet, ne-
 cesse est.

P a r s p h y s i o l o g i c a.

§. 7.

Ventriculus pars canalis alimentarii ma-
 xime expansa, figura propria et functione
 praeditus, atque ex tunica mucosa, cellu-
 losa, carnea et serosa contextus, multisque
 simul vasis, nervis, glandulisque lymphati-
 cis instructus, in superiore cavi abdominis
 parte ita situs est, ut curvatura vacui mi-
 nor sursum versus diaphragma, major deor-
 sum versus pelvim vergat, fundo ad hypo-

chondrium sinistrum, pyloro ad dextrum spectante. Cardia in oesophagum, pyloro in duodenum transeunte, curvatura major cum omento majore, minor cum minore, fundusque cum liene conjungitur.

§. 8.

Ventriculus, variis in animantium generibus figurae variae, et structurae, in homine ita ad aequam tunicarum suarum evolutionem pervenit, ut dum in carnivoris membrana carnea, mucosaeque in plantivoris praevaleat inter utramque in corpore humano justa aliqua et amica aequitas intercedat.

§. 9.

Sicut autem intima organismi natura in eo posita est, ut una semper et ubique eadem sit; sic omnis etiam organismi indoles in ventriculo denuo refulget, nec is ab illo, nisi peculiari sua efformatione et functione differt, caeteroquin paenitus cum illo comparandus.

§. 10.

Velut totum corpus humanum in ossa, ligamenta, musculos, vasa, nervos, intestinalia, et organa sensuum sese efformavit: sic ventriculus tunica cellulosa tanquam com-

page ossea; carnea tanquam musculis; mucosa tanquam organo secretionis; nervis tanquam organis sensus proprii; vasis denique sanguiferis et lymphaticis gaudet, propriaque tanquam cute transpirante, scilicet tunica serosa circumvestitur.

§. 11.

Eadem ratione sicut tota corporis organici vita primo vi reproductiva, deinde motu, denique sensu manifestatur; sic ventriculus nisu assimilativo, motu peristaltico, proprioque sensu, quo intima rerum gustans, alimenta sibi amica assummit, inimica rejicit, easdem vitae functiones repetit.

§. 12.

Potissima autem ventriculi functio in eo sita est, ut alimenta, masticatione, et insalivatione praeparata, dissolvat, conterat, et concóquat, et in statum fluidum, indifferentemque reducat, quo primum quasi assimilationis stadium, seu stadium cruditatis absolvitur.

§. 13.

Fit concoctio alimentorum partim dissolvendo ope succi gastrici, cujus in operatione digestionis efficacia summa; partim conterendo vi tunicae muscularis peragitur;

praetereaque aër atmosphaericus stomacho contentus, oxygenium cum saliva devoratum; fluida gasiformia, dissolutione alimentorum aut secretionem formata; denique calor loci, ipsaque potissimum vis ventriculi vitalis in digerendis cibis longe plurimum valent.

§. 14.

Omnis, assimilationis processus tria quasi stadia decurrit; primum cruditatis, seu digestionis ope ventriculi; secundum coctionis, seu digestionis ope intestinorum et vasorum glandularumque lymphaticarum, tertium criseos seu digestionis vi assimilativa sanguinis, organorumque, qua haec sibi affinia ex sanguine seligunt, in seque suscipiunt, dissimilia vero et inimica abhorrent, et excernunt.

§. 15.

Stadium cruditatis ventriculo peragitur. Sicut enim morbi cruditas febre plerumque vehementi, statu aliquo inflammatorio, plurimisque symptomatibus naturae auxiliaribus signatur; sic digestionem ventriculi languor mentis, molestia aliqua totius corporis, saepe febricula aliqua in debilitatis exurgens comitatur. Inde patet, uberrimum morborum fontem sane ventriculo immissa esse. Quodsi enim ingestum aliquod vi ventricu-

li concoquente non subigatur, tum hoc tanquam morbi fermentum in intimis latet, ocius serius sub atrocissima morbi forma vires suas inimicas, invictasque exercens. Hinc quid emetica, evacuantia, stomachica suo quaeque loco evaleant, videre licet.

§. 16.

Stadium coctionis in ventriculo jamjam exorsum ope intestinorum, vasorumque et glandularum lymphaticarum continuatur. Omnis enim coctio in eo versatur, ut peculiaris alimenti natura tollatur, nutrimentumque, segregatis vi concoquente particulis ejus inutilibus et repugnantibus, ad similitudinem, naturamque corporis organici accedat.

§. 17.

Chylo in sanguinem abeunte stadium criseos intrat; tunc enim fit, ut quae vitae imperio obsequiose cedunt, amice suscipiantur, inque sanguinem, carnemque redigantur, ea vero, quae vi nimis hostili pertinacique repugnant, tanquam inimica, divictaque per alvum, urinam, sudores et sic ultra ejiciantur.

§. 18.

Patet inde, omnem sanationis processum non esse, nisi processum assimilationis, hincque ad physiologiam pertinere. Sicut enim tria sunt assimilationis stadia satis inter se distincta; sic etiam in morbis stadium est aliud cruditatis, aliud coctionis, aliud criseos, fitque morbus, si superatur (aliis ejus materiae particulis assimilatis et resumptis, aliis segregatis et evacuatione critica ejectis) in escam vitae sanae eadem ratione, qua alimenta assumpta in substantiam corporis organici abeunt.

§. 19.

Digestio ventriculi quibusdam in animalium generibus, in aliis magis dissolutione, in aliis contritione magis peragitur pro eo, ac sive tunica mucosa, sive muscularis praeponderet; in homine vero chymificatio sociata, et fere aequa dissolutionis et contritionis actione fieri solet, sic tamen, ut in hominibus sanguineis, adolescentibus et robustis contritio, in phlegmaticis minus musculosis, infantibus etc. dissolutio praevaleat.

§. 20.

Quodsi denique ventriculi eadem, quae organismi vita, nec nisi quoad formam di-

versa esse intelligitur: tunc profecto in stomacho iidem, qui in organismo morbi, nec nisi quoad formam diversi occurrant, necesse est.

Consensus ventriculi.

§. 21.

Consensus ventriculi varius. Non cum toto solum organismo, sed cum singulis etiam ejusdem partibus magnum ille et satis memorabilem consensum servat. Sic cum cute, cum capite, lingua, oesophago, cum liene, hepate, pancreate, et intestinis, cum renibus, vesica urinaria, et testiculis, cumque ipsis etiam pulmonibus consentit.

§. 22.

Primo consensus cum organismo gravis. Sic ventriculus peculiari organismi naturae semper respondet, ita ut in avibus, tanquam animalculis maxime irritabilibus et sanguineis sit musculosus et conterendo agens; in ruminantibus vero membranaceus, et sol-

vendo maxime concoquens; item ut in phlegmaticis pusillis etc. tunica mucosa, in sanguineis, adultis etc. carnea praevaleat. — Ventriculo concoquente organismus omnis agit; accio cerebri, musculorum, pulmonum et cordis lanquet, et in quibusdam ipsi etiam motus febriles oriuntur. — Ingruente morbo appetitus jacet, redeunte sanitate redit. — In febribus intermittentibus tensio regionis epigastricae, vomituritio, vomitus etc. frequentes sunt, nec desunt febres, quae ex solo diaetae vitio nascuntur, emeticisque tolluntur. — Ventriculo lanquente lanquet corpus, eaque vis esse videtur nutritionis, qui appetitus et concoctionis vigor. In junioribus, ubi nutritio viget, appetitus fortis et concoctio valida; in senibus vero, ubi reproductio jacet, appetitus languidus et prostratus. — Denique medicamina ventriculo immissa non hunc solum sed totum simul organismum petunt. Unica naphthae, aut sp. c. c. aut moschi orientalis dosis lanquentem vitam saltem ad tempus denuo errigere etc. valet.

§. 23.

Consensus cum capite magnus, ita ut vel ipso in statu sano concoquente stomacho omnis cogitatio, vigilia, functioque mentis et sensuum difficilis sit et molesta.

Stomacho nimia cibi potusque spirituosi copia repleto caput nutat, mens vacillat. Dolente vero ventriculo caput condolet. Vulneribus capiti inflictis vomituritio, vomitus, gastritis oritur. Mente hominis valde intensa et nimis profunda agitante concoctio mala, mente exhilerata bona. Ex cibis, potu, medicamentis stomacho ingestis mentis modo lanquor, modo exaltatio, modo sopor, etc. status pro ingestorum natura varius.

§. 24.

Magnus est etiam, ventriculum inter et cutem externam consensus. Tunica enim stomachi interna non est, nisi cutis externae quasi continuatio, ita tamen, ut, dum illa organon sensus et tactus esse cernitur, haec quodammodo sit organon gustus. Illa ope ossium unquiumque dura tangit, et superficiem lustrat, haec vero corpora resolvit, eorumque intima gustat. Illa papillis nerveis, haec villis instructa. Illa superficiem corporis externam, haec internam circumvestit. Illa maxime exhalat, illa refoebet maxime, sicque maximum inter eas pathema et consensus est; hincque tam facilis erisipelatis, exanthematum etc. a superficie corporis externa ad internam transitus, —

§. 25.

Lingua memorabili profecto modo cum ventriculo consentit. Primo enim illi eadem, quae stomacho, fabrica, diversa licet forma inest. Caro muscularis linguae tunicae carnea, tunica mucosa internae stomachi membranae, papillae nerveae vero villis respondent; inde tantus consensus. Alterata ventriculi secretionem lingua muco albido, griseo, livido, bilioso etc. oblecta esse solet, gustusque varie mutatus. Caeterum lingua ciborum deglutitioni, insalivationi etc. non parum inservit.

§. 26.

Neque etiam consensus cum pharynge et oesophago ventriculo deest. Pharynx, pharyngique affinis oesophagus initium quasi membranacei ductus alimentarii sistunt, sicque ventriculo alimenta, ut venae sanguinem cordi advehunt. Sympathia hinc cum ventriculo magna. Pharynx plumulae lusu- bus aut immisso digito irritatus, polypis aliisque tumoribus obsitus, vomituritiones, vomitusque ciet. Inflammationis oesophagi facilis in ventriculum transitus. Ventriculo inflammato oesophagus calidus, exsiccatus; oesophago scirrhus, calloso, angustato varii ventriculo esse solent morbi secundarii.

§. 27.

Consensus cum reliquo tractu intestinali satis magnus. Duodeno scirrhus, angustato, aut quocunque modo morbose affecto, evacuatio stomachi impedita, digestio valde laesa. In reliquo tractu si obstructions, angustiae, incarcerationes, volvuli etc. adsunt, digestio disturbatur, vomitus saepe faecales cientur. Alvo diu retenta saepe stomachi affectio, vomiturius ructus etc. oriuntur; praeterea consensus intestini recti cum stomacho tam validus, ut opinione citius mala haec symptomata non semel sublata viderim, clysmate injecto etc.

§. 28.

Memorabilis pancreatis cum ventriculo sympathia. Ductu pancreatico in vicinitate pylori exeunte voracitas semper magna; in animantibus potu abstinentibus magnitudo pancreatis aucta; ductu pancreatico tumoribus, aut quacunque ratione compresso, sitis magna, alvus retenta. Pancreate scirrhus dolorifica inde ventriculi compressio, nausea, vomiturius, vomitus, difficilis chymi in duodenum transitus. etc.

§. 29.

Consensus cum hepate. Ductu chole-
docho in stomachum exeunte voracitas in-
satiabilis. Bilis nimia copia effusa, inque
ventriculum regurgitante anxietas, sensus
tensionis, ponderis, vomituritio; hepate
inflammato ventriculi dolor, digestio laesa
vomitus; per excessum aucto, ventriculi
dislocatio concoctioque impedita; indurato
saepe varicositas vasorum stomachi, vena-
rumque haemorrhoidalium.

§. 30.

Cum liene. In omnibus animalium ge-
neribus constans lienis cum ventriculo con-
junctio, ejusque magnitudo, forma colorque
pro diversa stomachi ratione varia. Lien in
secretionem succi gastrici multum influere,
vero similitimum est. Est enim inter ramifi-
cationes arteriae lienalis eas, quae stoma-
cho, et quae lieni inseruntur, tanquam ra-
tio quaedam electrica et antipolaris, ita ut
in liene hydrogenium, oxygenium in succo
gastrico appareat, et praedominetur. —
Praegressis febribus intermittentibus si lien
intumescat, dolor in hypochondrio sinistro,
vomitus griseus, postea niger oritur; vasis
brevibus varicosis vomituritio vomitusque
cruentus saepe accidit.

§. 31.

Consensus cum renibus et genitalibus. Renibus inflammatis aut suppuratis digestio vacillat, vomitusque frequentes esse solent. Calculis renalibus incarceratis, saepe spasmus ventriculi, et vomitio contingunt. In febre urinosa, ex urinae suppressione orta, secretio villosae ventriculi urinosa, pessimeque olens. Ventriculo in esta fluida, diuretica, medicamina colorem, odorem, etc. urinae varie mutant. Ventriculo concoquente urina limpida, inflammato spastica esse solet. — Genitalium vero functione justo plus incitata digestio labefactatur, saepeque magnas, frequentioresque seminis ejaculationes dyspepsia, vomiturationes, ipsique vomitus sequuntur. Ventriculo ingesta pro natura sua variis vim genitalium alia excitant, alia mitigant, alia deprimunt.

§. 32.

Cum utero et mammis. In hystericis, gravidis etc. ventriculus varie luditur modis, jam vomitu, jam vomituratione, jam cardialgia, jam spasmo afficitur. Utero gravido appetitus spurii, secretionis alteratio, saepe ventriculi dislocatio. — Quoad mammas lactatio suppressa saepe ad stomachum derivatur; secretionem mamma-

rum ventriculo immissa citissime varieque immutant.

§. 33.

Cum cavo abdominis. Ventriculus in cavo abdominali rite beneque positus bene se habet, in herniam vero prolapsus dolet, situque alieno laeditur. Cavo abdominali ascite, hydrope ovariorum etc. nimis expanso vis ventriculi frangitur, ipseque dislocatur, vomitu saepe fatigatur.

§. 34.

Cum cavo thoracis. Cavo thoracis fluidis, pure, sanguine, hydrope nimium expanso diaphragma vi mechanica deorsum pressum saepe stomachum dislocat. Ventriculo nimis impleto aut spasmis detento respiratio difficilis et laboriosa. Stomacho tumoribus affecto, indurato etc. tussis stomachica. In phthisicis sputis suppressis saepe vomitus oriuntur, sputis libere excreatis vomitio cessat.

Pars
pathologica et therapeutica.

De morbis ventriculi in genere.

Est morbus ens vere existens, proprio suo semine enatum, certas vitae periodos percurrentes et peractis suis stadiis tanquam decrepitum, et marasmo confectum emoriens.

Diversa est morborum pro climate, locis, anni temporibus, tempestate, vitae consuetudine, moribus, indole, aetate, temperamento, organis, texturisque organicis affectis indoles; nec symptomatum tantum varietate, sed successiva etiam phaenomenorum evolutione, stadiisque morbi vehementissime inter se differunt.

Tria sunt in homine vitae genera, quorum unum ad animam hominis rationalem, alterum ad animam sensitivam, tertium denique ad vegetativam pertinet. Eadem ratione tria morborum genera statuuntur; si-ve enim in homine vita mentalis, si-ve animalis, si-ve denique vegetativa morbis impugnatur; iis etiam jure assentiri poteris, qui unam classem morborum sensibilitatis, alteram irritabilitatis, tertiam reproductionis statuunt.

Morborum sunt alii acuti, alii chronici. Acutorum ea est indoles, ut plerumque febre sociata incedant, totamque hominis vitam, substantiamque afficiant, universales propterea dicendi; huc pertinent febres gastricae, nervosae, putridae; huc inflammationes acutae, et exanthemata cum febre conjuncta.

Chronicorum vero natura ea esse videtur, ut sine ulla plerumque febre incedentes propriis quibusdam in organis, organorumque systematibus haereant; sic mania in cerebro, phthisis pulmonalis in pulmonibus, rachitis in ossibus; scrophulae in systemate mucoso et lymphatico etc.

Ad certa chronicorum stadia si febris accedat, tunc fit, ut morbi chronici ad feriem acutorum quodammodo revertantur; est enim haec morborum lex, ut eorum nullus febre omni careat, sive febris ad principium sive finem morbi accesserit; certe in omnibus fere morituris febrem adesse, pulsus celer, tremulus, innumerus, caloris frigorisque vicissitudines, aliaque symptomata clarissime ostendunt.

Morbi licet in diversis organis quoad naturam iidem fere semper occurrant, diversissima tamen est eorum pro organorum

varietate forma, ita, ut e. g. licet inflammationis natura ubique eadem sit, inflammatio tamen sit alia pulmonum, alia hepatis, stomachi, intestinorum etc.

Ventriculus organon digestionis, et tanquam polypus in intimis hominum recessibus latens et concoquens, hincque ad animam vegetativam praecipue pertinens, ex membrana villosa, cellulosa et carnea contextus, serosaque tanquam investitus, deinde vasis, nervis, glandulisque lymphaticis abundans, iisdem profecto, quibus organismus morbis afficitur; sunt enim profecto febres, quae soli stomacho inhaerent; sunt inflammationes, exanthemata, neuralgiae, cachexiae, profluvia etc. Sunt etiam morbi ex alterata textura organica, polypi, fungi, steatomata, scirrhi, carcinomata etc. Sunt denique morbi vi mechanica facti, vulnera, fistulae, dislocationes etc.

Ob diversas, quibus stomachus consistit, membranas, varii ventriculi morbi accidunt.

Villosa iisdem, quibus tunicae mucosae, morbis, inflammatione, suppuratione, callositate, gangraena, fungis, polypis, scirrhis carcinomatibus etc. impetitur.

Carnea musculorum more spasms, convulsionibus, paralysibus, rheumatismis etc. afficitur.

Tunica serosa inflammatione, suppuratione, concretione, induratione, gangraena, hydrope, hydatidibus etc. laborat.

Tunica cellulosa tanquam basis fundamentumque ventriculi, ubi substantia ventriculi tota afficitur, plerumque vi morbi simul corripitur. Denique morbis singularum tunicarum incrementibus postremo omnes simul membranae affectione morbosa rapiuntur.

Symptomata morborum ventriculi diversissima ad quatuor tamen omnia classes referri possunt; quocunque enim morbo decurrente stomachi, 1) functio vitaeque illius varie impeditur, alteratur, 2) organa propinqua, 3) organa cum ventriculo consentientia, 4) totus ipse organismus afficitur.

I. Symptom. ventriculi: digestio laesa, nausea, vomituritio, vomitus biliosus, puriformis, purulentus, sanguinolentus; dolor ardens, pungens in ipso ventriculi loco; sensus ponderis, molestiae anxietatis; tensio epigastrii; tumores duri, elastici; dislocatio ventriculi etc.

II. Sympt. organorum propinquorum; convulsio diaphragmatis, dolor lienis, hepatis, colluvies biliosa etc.

III. Sympt. consens: Capitis dolor vehemens, gravis, obtusus, saepe inflammatorius; gravedo, deliria; oculorum rubor, splendor, photopsia; susurrus, tinnitus aurium. — Linguae gustus deperditus, alteratus; dorsum linguae albicans, muco albo, griseo, nigro, crustoso tectum, asperum, siccum. — Thoracis tussis sicca, respiratio difficilis, laboriosa. — Abdominis tensio, tumor, tactus dolorificus etc. — Intestinorum dolor, diarrhoea, alvus parca, constipata, retenta; excrementa puriformia, purulenta, cruentata. — Renum spasmus, urina spastica, saepe tincta, flammea. Testiculi retractio etc.

IV. Symptomat. organismi: vultus biliosus, gastricus, carcinomaticus; color terrestris; habitus cachecticus, febris hectica, hydrops, sudores colliquativi, emaciatio corporis, cutis arida, aspera, collapsa, pallida; convulsionones, lypothymiae, syncope etc.

Morbi ventriculi licet iisdem fere omnes symptomatibus stipati haud adeo difficulter tamen distinguuntur, si ad causas, stadia, periodos, felicem, irritum aut nocivum medicamentorum effectum; si ad aetatem, temperamentum, sexum, vitae genus, consuetudinem aegrotantium; si denique ad subtilissimas

symptomatum differentias, vehementiamque et successionem phaenomenorum attente respexeris. Neque tamen negandum id, morborum ventriculi diagnosin satis obscuram adhuc, et quibusdam in circumstantiis summe difficilem esse.

Aethiologia. Sunt causae affectionum ventriculi aliae dynamicae, aliae mechanicae.

I^{mo}. dynamicae.

a) Animi depressio, anxietas, ira, maeror, intentio mentis nimia, vigiliae nocturnae etc.

b) Aër impurus, humidus, miasmatibus infectus.

c) Ingesta ventriculo: alimenta acria, acida, obstruentia, fermentantia, corrossiva; venena; etc.

d) Cachexiae variae: acre scrophulosum, arthriticum, venereum, scirrhosum, carcinomaticum, exanthematicum, impetiginosum etc.

II^{do}. Causae mechanicae: huc pertinent contusio, conquassatio, vulneratio, lapsus ventriculum contundens, compressio stomachi pondere hepatis in-

durati, omenti, diaphragmatis etc.
 corpora peregrina figura, pondere etc.
 laedentia etc.

Therap. Habent id ventriculi affectiones peculiare, ut medicamina ad ipsum stomachum applicari, et tactu quasi agere possint, ea vero, quae, priusquam agant, subtractione indigent, sub forma frictionum, balneorum et clysmatum adhiberi debeant. —

Ventriculus cum sit organon in intimis corporis organici recessibus latens, summeque ad vitam sustentandam necessarium, opem tantum medicam, chirurgicam fere nunquam admittit.

Sicut nullum est organon vitale, cui non certa quaedam medicamina sunt quasi amica, et affinia; sic et sua sunt ventriculo medicamenta correspondentia; quorum alia e. g. tinctura moschata, essentia ambrae, castorei etc. nervos; spirituosae, olea aetherea, et opiata tunicam carneam; salia vero et terrae, nitrum, soda, magnesia, terra sigillata, item mercurialia et ipsa etiam opiata tunicam villosam petunt.

Denique amaricantia vitae ventriculi peculiari, proprioque illius gustui, viribusque digestivis maxime favere videntur.

Morbi ventriculi alii sunt naturae magis dynamicae, alii materialis magis et corporeae indolis, inque alterata stomachi structura texturaquepositi.

De his tantum nobis sermo erit, qui, cum opem chirurgicam non ferunt, medica vero arte non superantur; prophylacticam praecipue indicationem et palliativam poscunt.

Leges, quas ventriculi morbi sequuntur, hae notandae veniunt:

I. Morbi ventriculi ab aliis non differunt, nisi forma et symptomatibus.

II. Excepta inflammatione phlogistica plerumque chronici observantur.

III. Ob organi correpti nobilitatem totum plerumque corpus organicum afficiunt.

IV. Causae frequentissimae ventriculi morborum sunt stomacho ingesta; frequentes etiam cachexiae variae, laesiones mechanicae, et aër impurus.

V. Symptomata ventriculi affectionum 1. a ventriculo ipso, 2. ab organis huic propinquis, 3. a consensu, 4. ab organismo desummenda sunt.

VI. Cura ob profundum organi situm, no-

bilitatemque medica magis, quam chirurgica adhibenda.

VII. Plurimi stomachi morbi cum sint tales, qui opem chirurgicam poscant, nec tamen ferant; cura prophylactica potissima est et palliativa.

De morbis ventriculi in specie

Sectio I^{ma}.

Morbi totius ventriculi substantiae.

I. Vulnera ventriculi.

Vulnera ventriculi pro natura, causa, sede, symptomatibus, vitae periculo, sanatione etc. diversissima saepius observata sunt.

Schenkius plura affert ventriculi vulnera feliciter consanata. Ipse sanavit mulierem glande percussam plumbea ab anteriori et posteriori parte. a)

In milite robusto et magnanimo, quem rusticus venabulo circa hypochondrium dextrum perfodit, vulnus inde inflictum ventri-

a) Schenkius observ. med. lib. III. de vulnerib. ventricul. observat. III.

culo, ope suturae cruentae, partem stomachi concisam cum cute colligantis, feliciter conglutinatum est. a)

Idem affert, in ventriculo porci cujusdam mactati, caeteroquin sani, beneque sanguinati bacillum crassitie digiti ita firmiter innatum esse, callo circa bacilli ambitum undique obducto, ut non nisi incisione facta ille tolli posset.

Portal in potatore ventriculum lapsu ventrem valde impletum contundente ita ruptum esse affert, ut in parte stomachi posteriore prope curvaturam illius majorem foramen esset marginibus laceratis et inaequalibus, per quod alimentis in cavum abdominis emissis aeger quatuor post laesionem horis moreretur, sanis caeteroquin cute externa, musculis abdominalibus et peritoneo. b)

Plura exempla vulnerum ventriculi, quae stomacho cum peritoneo connato in fistulas evaserunt, affert Schenk. c)

Symptomata. Sedes vulneris in regione epigastrica perforantis, vomitus cruen-

a) L. c. observat. IV.

b) Portal cour d'anat. medical. Tom. V. p. 202.

c) Schenk. observat. med. lib. III. de vuln. ventricul. observ. I.

tus, efluxus chymi per os vulneris, faeces sanguinolentae, sitis vehementissima, urina spastica, convulsiones, deliria, symptomata gastritidis etc.

Caus. Instrumenta pungentia, incidenti-contundentia, cum sono explodenti etc. Rupturae contusione regionis ep^{gastricae}, lapsu prono, vomitu, sternutatione hisque causis praecipue impleto ventriculo agentibus fieri amant.

Therap. Sedanda, siqua est, haemorrhagia fomentationibus frigidis regioni epigasticae admotis. Sublata haemorrhagia fomentationes tepidae, cataplasmata emollientia, vaporifera, balnea tepida, venaesectio adhibenda, ab omni cibo abstinendum, per balnea et clysmata corpus nutriendum.

Vulnera ventriculi minus ampla naturae relinquenda, raro per suturam reu- nienda; vulnera ampla mortifera, haemorrhagiis, extravasatione chymi, inflammatione etc. mortem ferentibus.

II. Fistulae ventriculi.

Nunquam ventriculi fistulae, nisi tunica stomachi serosa cum peritoneo concreta, oriuntur. Triplici autem plerumque ratione formantur, ita, ut seu ulcera in sto-

macho enata versus exteriora procedant; seu externe orta interna ventriculumque arrodant; seu denique vulnera ventriculi in fistulas abeant.

Plura exempla fistularum stomachi affert henkius. a)

Cum rusticus quidam in venatione ictus venabulo lato sub cardia seu ejus orificio esset; vulneris nulla prius arte sanabilis labia postea occaluere, ita ut fistula oriretur, per quam, nisi obturata esset, alimenta effluerent. —

Bohemus quidam, inflicto ventriculo vulnere, coepit ex ea parte rejectare cibos, quo tempore religaretur vulnus. Postea vero vulnere negligentius habito labia illius occaluere, et, licet cibi aliqua parte per vulnus semper rejecta, aliquot tamen adhuc annos ille vitam produxit.

Van Swieten Suppurationem ventriculi ex gastritide ortam, postea in fistulam abeuntem vidit. b)

Klein fistulam ventriculi circa regionem umbilici prodeuntem, quotidie cibos semi-

a) Observat. med. lib. III. de vulner. ventric. observ. I.

b) Comment. in Boerh. aphoris. Tom, III, p. 150.

conculos unacum materia quadam faetenti erructantem inspexit. a)

Wenker ventriculum ita vidit ruptum ulcere, ut motum ventriculi aspicere liceret, posteaque menstruatio inde prodiret. b)

Symptomata: Chymi per os fistulae effluxus, digestio imperfecta, emaciatio corporis, tabes, ejusque symptomata.

Caus. Reunio vulnerum ventriculi ob motum ejus peristalticum, ob effluxum chymi, texturamque stomachi membranaceam summe difficilis. Tunica serosae proclivis cum peritoneo concretio, abscessus in parietis abdominalis regione epigastrica siti, in ventriculum effusi; vulnera ventriculi; gastritis suppurata. —

Therap. Cavetur felici gastritidis cura, abscessuum in musculis abdominalibus sitorum externa aperitione tempestiva, ope ferri, cauteriorum, industrio cataplasmatum usu etc. Non nunquam ligaturae effecta, fistula, reunione labiorum vulneris ope ligaturae praecavetur. c)

a) Act. nat. curios. Vol. X. p. 248.

b) Dissert. de virgine ventriculum per 23. annos perforatum alente. Argent. 1735. in Hal. collect. disp. chirurg, Vol. V. N. 125.

c) Schenk observ. med. lib. III. de ventric. vuln. observat. II.

Fistula jamjam efformata plerumque insanabilis; raro vitando cibos solidos, eligendo fluida; libero alimentorum per intestina meatu, ope clysmatum ex rheo, salibus etc. conservato; labiis fistulae provide cauterisatis, incisis, irritatis, et inflammatione ad haesiva aut suppurativa unitis sanatur? Schenkius affert exemplum fistulae postea externo herbarum, nescio qualium, usu sanatae. a)

Palliatur obturatoriiis spongiosis, linteis, fasciis artificialibus etc. nutrimentis per anum et ope balneorum corpori ingestis etc.

III. Dislocatio ventriculi.

Est ea singularum corporis organici partium indoles, ut suis quaeque locis et tanquam regionibus corporis sibi amicis pullulent, e quibus si disturbantur, male se habent, tanquam nostalgia aliqua laborantes. Sic ventriculus e sede sua dejectus male semper afficitur, sive ille in saccum herniosum procidat; sive e cavo abdominis prolapsus inimicam aëris atmosphaerici vim experiatur, sive quodemumcunque modo dislocatus e sede sua dejiciatur.

a) Ibidem.

a. Herniae ventriculi.

Non nunquam ventriculus in tumore aliquo hernioso continetur; saepe in umbilicalem, rarius in herniam inguinalem, cruralemque procidit; minus raro herniis, quas dicunt, parvulis, in regione epigastica sitis, saepissime herniis ventralibus continetur.

Fit, ut ventriculus in saccum herniosum extra cavum abdominis positum prolatur. a)

Morgagni in partu monstroso lien, hepaticum, omniaque simul intestina marsupio, in quod abdomen monstrose protuberabat, contenta vidit. b)

Illustr. Soemmerringius saepius ventriculum in sacco herniae umbilicalis congenitae contentum vidit. c)

Symptomata. Dolor et sensus tractionis in ipso ventriculo, tactus regionis epigasticae valde dolens, digestio turbata, saepius alvi retentio, vomitus, anxietas, et convulsiones. Exacerbatio cibis assumptis. Dolens tussi et sternutatione tumor her-

a) Pipelet. memoir. de l'acad. de chirurg. Tom. IV. pag. 188.

b) De caus. et sed. morb. epist. 48. §. 48.]

c) Baillie. p. 82. IV.

niosus. Saepe incarceratio, exortaque inde ventriculi inflammatio, inflammaticque symptomata.

Caus. praedisponens. Aetas praecipue infantilis, graviditates praegressae, hydrops, fibra laxa etc.

Caus. occasion. compressio imi ventris nimia in infantibus ope fasciarum; vagitus creber, intensus; spasmi, contusio, lapsus etc.

In adultis partus frequentes, clamor intensus, vomitus, nisus in alvo evacuanda nimius, impletio ventris magna alimentorum copia, mole adipis, steatomatum etc.

Herniae parvulae in regione epigastrica sitae contusione hujus regionis, vomitu vehementi, violenta corporis versus dorsum reclinatione oriuntur.

Therap. Hernia umbilicalis repositione provide facta ita sanatur, ut saccus herniosus ligatura circumeatur, atque ita strangulando mortificatus post aliquot dies decidat, vulnusque relictum, quod erit bonae notae, postea consolidetur. Fit enim hac ratione, ut inflammatione ad aesia orta annulus umbilicalis claudatur, herniaque radicitus consanetur.

Reliquae herniae repositione caute facta fasciis suspensoriis palliantur, saepe, e.g.

annulo abdominali inflammatione adhaesiva clauso, aut indurata proxima tela cellulosa obturato, consanantur.

Incarcerationis cura varia; quodsi illa est naturae inflammatoriae, venaesectio, clysmata emollientia, balnea tepida etc. adhibeantur; incarceration spasmodica itidem balneis tepidis, antispasmodicis, cataplasmatibus narcoticis, et clysteribus opiatis tollitur, ubi haec non sufficiunt, operatio in auxilium vocanda.

β. Prolapsus ventriculi.

Prolapsus ventriculi sive in foetibus monstrosis observantur, sive integumentis abdominis vulneratione discissis accidunt.

Bartholini in foetu monstroso omnia intestina ex umbilico prolapsa, omnibusque integumentis privata vidit. a)

γ. Varia praeter hernias et prolapsus ventriculi dislocatio.

Morgagni ventriculum rupto diaphragmate in cavum thoracis ascendisse vidit. b)

a) Histor. anat. rariores centur. III. hist. XXXII, Tom. II. p. 69.

b) l. c. epist. LIV. §. II.

Stoll ventriculum hepate comprimente in hypochondrio sinistro positum inspexit. a)

Alibi Morgagni ventriculum mole aneurismatis unacum aliis intestinis poenitus ad latus dextrum semotum aspexit. b.)

Ascites, graviditas, cyphosis, hydrothorox, empyemata etc. varie ventriculum dislocant.

Haec autem ventriculi dislocatio ab alio plerumque morbo proficiscitur, semperque laesionem stomachi, digestionis molestiam et difficultatem creat. — Ventriculo in cavo thoracis posito singultus, vomitus, pulsationes cordis, sudores frigidi, leipothymiae, mors oritur. c)

IV. Forma ventriculi abnormis.

Diversissimae est ventriculus variis in animantium generibus formae, ita tamen in quovis certae ac constantis figurae, ut si ab illa aberraverit, abnormitas ista sive ex

a) Heilungsmethode B. VII. §. 161.

b) C. III. epist. XL. §. 26.

c) Bonet. sepulchr. anat. lib. III. Sect. VIII. obs. 27.

nisus formativi vitio, sive ex morbo quocunque alio profecta esse videatur.

Abnormitates vero, quae quoad ventriculi formam plerumque occurrunt, quibusque ille ad varias, quae in diversis animalium generibus obtinent, formas accedit, fere hae sunt.

Non nulli a) ventriculum formam intestini referentem, alii b) cylindricum, valde elongatum alii viderunt. c)

De Haen d) ventriculum versus fundum expansum vidit ad formam lachenae, e cujus parte inferiore versus dextram canaliculus angustus exiens, sensim sensimque capacior factus in pylorum abibat.

Alibi e) ventriculum viri crebris vomitibus divexati ita vidit formatum, ut sub specie lachenae inversae ad umbilicum usque descenderet, ibique in angulum reflexus adscenderet, canalemque formans in pylorum desineret.

a) De Haen rat. med. cont. vol. II. Hall. element. phys. Tom. VI. p. 120.

b) Close nova variol. medendi method. Traj. ad Rh. 1781.

c) Bonet. sepulchr. anat. libr. III. sect. XXI. obs. 42.

d) Heilungsmethod. Theil. VI. Kap. I. §. 4. Nro 4. B. III. S. 14.

e) ibidem §. 5. S. 16.

Ea vero plerumque deformitas observata fuit, qua ventriculus strictura quadam corpus illius obsidente ita contrahitur, ut in duas quasi cavitates inter se per foramen communicantes dividatur.

Ejusmodi exempla afferunt Blase, a) Heister, b) Morgagni c) et alii multi.

Symptomata satis incerta, vix diagnosis certam admittentia, saepe nulla. — Ventriculo strictura obsito digestionis laesio, dolor ventriculi post cibum assumptum, vomitus creberrimus.

Caus. viscomprimens, tumor hepatis, pancreatis; tumor cisticus; steatomata, spasmodicae ventriculi contractiones; potus spirituosus abusus; hysteria, hypochondria etc.

Therap. caventur haec vitia tollendo causas, semel producta nunquam sanantur.

V. Cavitas ventriculi diminuta.

Diversa est ventriculi pro aetate, sexu temperamento, constitutione, vitae consue-

a) Observat. anat. p. 120. Tab. XV. f. 5. Bonet. sepulchr. anat. lib. III. Sect VIII. obs. 26.

b) Act. nat. curios. Tom. X. obs. XVI. p. 50. tab. VI. f. 3.

c) De caus. et sed. morb. ep. XXXVI, §. 2.

tudine etc. capacitas, ita ut alia sit in foetu, alia in adulto, alia in viris, alia in foeminis, alia in hominibus frugibus, alia in voracibus etc.

Fit vero von nunquam, ut cavitas ventriculi contra naturam diminuta morbum constituat, variis symptomatibus insignitum.

Morbus iste variis e causis ortus, hominibus, obstructionibus hepatis, lienis, tumore omenti, ascite, hydrope ovariorum etc. laborantibus, itemque hystericis et hypochondricis inprimis familiaris non raro observatur.

Ventriculi ex longa diminuti abstinentia exemplum affert Ruisch. a)

Fabricius Hildanus in puella chlorotica, quae ex certa quadam croci metallorum quantitate devorata, longoque victus nocivi usu, nauseam, vomituritiones et vomitus perpessa est, ventriculum vix ovi volumen habentem, heparque induratum vidit. b)

Portal c) in foemina, quae (ex abusu potuum acidulorum opinabantur) horribiles vomitus per plures menses experta est, cujusque in regione epigastrica tumor aliquis

a) Lieutaud histoire anat. P. I. obs. 30.

b) ibidem observ. 28.

c) Cour d'anat. medical. Tom. V. p. 179.

satis distincte sentiebatur, magnum in majori ventriculi curvatura tumorem naturae scirrhosae, parietesque simul ventriculi valde crassos observavit, ipsumque ejus cavum valde diminutum.

Stoerk in foemina phthisica, triginta annos nata, cui venter tumidus hydropicoque similis, tumores in regione epigastrica et umbilicali duri et elastici, apepsia magna, vomitus frequens et constipatio pertinax erat; pancreas ulceribus foetidis refertum, intestina putredine correpta, et in globum quasi convoluta, ventriculum vero parvum, cartilagineum, ejusque parietes condensatos, incrassatosque vidit, stomachique cavum ita diminutum, ut ovum illud vix caperet. a)

Loeseke ventriculum hominis spirituosus diu abusi ad magnitudinem ovi contractum vidit. b)

Van Swieten ventriculum foeminae nobilis, omnia, quae assumebat, rejicientis, ad volumen ovi anserini reductum, pylorumque et primam duodeni partem cum pancreate scirrhosam vidit. c)

Silbern stomachi potatoris ex hydrope defuncti parietes ad pollicem incrassatos,

a) Lieutaud hist. anat. p. I. obs. 26.

b) Anat. chirurg. med. wahrnehm. S. 59.

c) Nikolais Fortsetz. der Pathol. B. III. S. 354.

multisque varicosis venis obsessos, cavita-
tem vero sic vidit comminutam, ut vix un-
ciam dimidiam fluidi caperet. a)

Butzen ventriculo hydropicae diu jeju-
nae vix magnitudinem renis esse vidit. b)

Symptom. Digestio difficilis, sensus mo-
lestiae et impletionis ventris 'majori alimen-
torum copia assumpta, saepe vomitus as-
sumptorum, alvus parca, saepe dura, con-
stipata, emaciatio corporis, hydrops etc.
Saepe tumor in epigastrio externe sensibilis,
scirrhusus, scirrhiq[ue] symptomata.

Caus. 1. externae: obstruktionen hepatis,
lienis, omenti; tumores quicunque in
abdomine aut cavo thoracis positi;
ascites, hydrops ovariorum, compres-
sio abdominis vi fasciarum, vestium ni-
mis angustarum, et abdomen coarctan-
tium, ut in foeminis, longa et fortis
compressio ventris mensae margini ad-
moti eoq[ue] compressi ut in scribis.
Omnes istae potentiae comprimendo
stomachum coarctant.

2. Internae, ventriculo insidentes: tumo-
res et indurationes parietum; contractio
fibrarum ventriculi spasmis, vomitivis,

a) Todes med chirurg. biblioth. B. 3. S. 194.

b) Miscell. nat. curios. Dec. 1. an vi. obs. 223.

alimentis acribus, venenis, bile acrí, mala succi gastrici corruptione, abusu spirituosorum nimis irritata; Ex abusu veneris, manustupratione, onania aut repetita emeticorum nimis irritantium actione, ex inedia denique et abstinentia longa saepe ventriculi cavum diminutum observatur.

Therap. cavetur occurrendo causis; nunquam, aut difficillime curatur, medendo causis; palliatur clysteribus balneisque nutrientibus.

VI. Praeternaturalis ventriculi expansio.

Sicut in aliis organis membranaceis relaxatio quaedam tunicarum, dependensque inde cavitatis expansio fieri solet; sic in stomachi membranis id non raro observatur.

Id vero ventriculi vitium in hominibus fibrae laxae, in potatoribus, voracibus, et in iis plerumque obtinet, in quibus aut pylorus scirrhusus aut obturatus, aut duodenum tumore aliquo affectum, aut nimis angustum esse invenitur.

Molinelli describit ventriculum propter tumorem aliquem duodeni, impeditumque inde chymi motum valde expansum, qui ad pelvim usque descendit, regionemque hypogastricam obsidebat. a)

Rhan foeminam novit, per triennium vomitu fere perpetuo vexatam. In emortua ventriculi ea expansio, dislocatioque fuit, ut fundus illius et curvatura major penitus ad os ilei sinistrum descendisset. Induratio pylori causa fuit. b) —

Stoll in cadavere viri perpetuo post prandium vomitu vexati, ventriculum praeter consuetudinem grandem, formaeque fere quatrangularis esse vidit. Pylorus et duodenum scirrhus erant affecta. c)

Chambon de Montaux ventriculum puellae per aliquod tempus copiosos vomitus perpessae sextuplo majorem naturali, tunicasque multo duriores crassioresque vidit. d)

Saepe vero sine ulla pylori affectione duodenive tumore ea expansio ventriculi, relaxatioque fuit observata. —

a) Comment. bononiens. Tom. 3.

b) Briefwechsel mit seinen ehemal. Schülern. Zürich 1787. B. 2. S. 433.

c) Heilungsmethode. B. 3. Th. 2. S. 123.

d) Krankengeschicht, Bemerk. CLXII, S. 481.

Beneken ventriculum foeminae voracis, praecipueque plurimum panis commedentis sic expansum vidit, ut sex aquae libras haud difficulter in se susciperet. a)

Stenzel ventriculum militis a prima juventute voracis, potuque spirituosio male abusi, tantae magnitudinis esse invenit, ut duodecim aquae libras caperet. Plicae tunicarum fere explanatae, tunicaeque valde extenuatae erant. b)

In lythophagis polyphagisque ventriculus plerumque magnus est, valdeque expansus. c)

Saepius vero in iisdem stomachus parvus, tunicisque robustis et musculosis est instructus. d)

Plura expansionis ventriculi afferunt Bonet, e) Morgagni, f) Stoll, g) alique exempla.

a) Frankische Sammlungen. B. V. St. XXXV. S. 296.

b) Dissertat. de steotomat. in princip. aort. repert. Vitemb. 1723.

c) Sam. Gottl. Vogl. de lythophag. et polyphag. Ilfeldae nuper mort. et dissect. Gött. 1771.

d) Diemerbrök anatom lib. I. cap. 7.

e) Sepulchr. Anat. lib. 3. Sect. XXI. obs. 42.

f) De caus. et sed. morb. epist. XXXIX. §. 8.

g) Heilungsmethode Theil V. B. 2. S. 228. Theil. IX. cap. 1. §. 4. B. IV. S. 189.

Symptomata. Voracitas saepe summa; saepe tunicis stomachi relaxatis nausea, digestio fracta, vomituritiones; vomitus ob invalidam tunicarum contractionem rarus, difficilis, aut nullus. Distentio ventriculi collectis retentisque fluidis, intumescencia epigastrii, abdominisque saepe graviditatem ascitemve simulans. Pyloro duodenove scirrroso vomitus frequens, pastum insequens, scirrhiq[ue] symptomata.

Caus. praedisponens. Fibra laxa, constitutio cachectica, tunicae stomachi carnea debilitas. —

Caus. occas. Voracitas nimia, potuum spirituosorum abusus, pylori coarctatio scirrrosa, occlusiove; duodeni tumores scirrrosi, seatomatosi etc.

Therap. cavetur corroborando fibram laxam ope tonicorum, compressione ventris ope fasciarum etc. tollendo causas occasionales; — morbus praesens adstringentibus, tonicis, modica ventriculi exercitatione, fruendo diaeta animali, fasciisque comprimentibus curatur. Pyloro scirrroso medella scirrhi tentanda.

VII. Appendices, seu diverticula ventriculi.

Magna est profecto et admirabilis vis mechanicae in organismum actio. Neque enim vis mechanica cohaesionem tantum, massamque corpoream, sed totum simul partium organicarum substantiam vitamque afficit. Sic vulnere inflicto dolor, inflammatio, suppuratio oritur. Sic comprimente corporis elastici vi stricturae urethrae resolvuntur. Compressione fasciarum Thedenii varicositas venarum mirum in modum contrahitur. Sic denique corporibus peregrinis in vesica urinaria, in intestinis, in stomacho latentibus ipsi sacculi quidam appendicales, seu diverticula formantur. Incumbente enim corporum peregrinorum pondere cohaesio tunicarum et nutritio ita mutatur, ut membranae vi corporea superatae sensim sensimque in saccum formentur, formae corporis peregrini penitus respondentem.

Ejusmodi diverticula ventriculi saepius observata.

Helmontius appendicem vidit stomachi pluribus calculis refertum, a)

a) Möbii fundam. physiolog. cap. 10. p. 137.

Fournier in ventriculo hominis voracis diverticulum invenit, ubi variae res solidae, frustula ligni, cochlearia plumbea, et alia ejusmodi delitescebant. a)

Baillie in ventriculo appendicem vidit, quem quinque numi aurei, diu in stomacho retenti pondere suo effecerunt.

Membranae ventriculi, in ejusmodi diverticula expansae, neque inflammatae, neque exulceratae, nec nisi paullum attenuatae esse inveniuntur.

Sympt. Sensus ponderis, dolorque gravativus in ipso ventriculi loco, digestionis laesio, vomituritio, vomitus. Saepe symptomata omnino nulla, si corpora peregrina aut per vomitum aut alvum evacuata fuerint.

Caus. plerumque corpora peregrina devorata, vi mechanica tunicas ventriculi attenuantia, inque saccum formantia.

Therap. caventur haec vitia cavendo causas, removendo corpora devorata, ope emeticorum, laxantium etc.

Diverticula formata vix aut lentissime tolluntur bono naturae ipsius nisu formativo, causisque arte remotis.

b) Gazette de Santé 1773 p. 294. — Journal de Medic. T. XLII, p. 504, Murrays medic. Bibliothek, B. 2. S. 41 u. 269.

VIII. Incrassatio et induratio tunicarum ventriculi.

Saepe tunicarum ventriculi structura valde incrassata invenitur, stomacho modo caeterum naturaliter constituto, modo praeter naturam expanso, aut contracto, modo inflammato, aut in hominibus bibulis seu veneno perditis quodemumcunque modo morbose affecto.

Lentin tunicas ventriculi magnitudine naturali praediti ad lineas duas incrassatas, a) Treuner ventriculi alius magnitudinem enormem, tunicasque simul ad $1\frac{1}{4}$ pollicis densas vidit. b)

Silbern c) in ventriculo valde contracto parietes ad pollicem unum densos; Metzger in homine venenato satis eos incrassatos inspexit. d)

Tunicae incrassatae saepe simul etiam aut ad partem, aut totae quantae induratae inveniuntur. Saepe cartilagineae, immo etiam osseae observantur.

a) Blumenbachs medic. Biblioth. B, III. S. 115.

b) Starks Archiv B. III. S. 471.

c) Todes medic. Biblioth. B. III. S. 194.

d) Gerichtliche medic. Beobacht. Th. I. S. 33.

Sayer ventriculum valde parvum, vix V — VI uncias capientem, cartilagineum vidit. a)

Halle in foemina tunicas ventriculi totas quantas ad lineas quatuor incrassatas itaque simul vidit induratas, ut vix eos ferri acumen penetraret. b)

Morgagni tertiam ventriculi partem in viro sexagenario induratum, et pylorum valde angustatum observavit, idemque in viro quinquenario potatore et voracissimo, nec quidquam nisi sensum molestiae ad scrobiculum accusante, postea vero vomitu periodico, et alvi constipatione affecto, aliquam diaphragmatis ossificationem vidit, et tunicas ventriculi dislocati, abnormiterque formati ad latitudinem duorum digitorum transversorum fere osseas invenit. c)

Concrementi ossei tunicam cellulosa inter et musculosam latentis Walther meminit. d)

Symptomat. In polyphagis et ventriculi robore valentibus vis concoctionis mag-

a) Philosoph. transact. 1749. S. 491. p. 39.

b) Richters chirurg. Bibliothek. B. X. S. 326.

c) De sedib et caus. morb. epist. XXIX. §. 6. ibidem epist. LXX. §. 5.

d) Anatom. museum. B. I, S. 157. N. 314.

na, voracitasque summa. Ubi induratio callosa, scirrhusa, ossea, ibi digestio difficilis, molestia ex ingestis, concoctio imperfecta, tumores in epigastrio externe sensibiles, sensus molestiae ad scorbiculum, saepe vomitus, ructus acidi, foetentes, ardor ventriculi; postremo emaciatio, hydrops, febris hectica, mors.

Caus. potus spirituosus abusus, corpora peregrina chronicam tunicarum ventriculi inflammationem inducentia, venena, emeticorum abusus, cavitatis ventriculi diminutio, scirrhus ventriculi etc.

Therap. praecavetur saepissime hic morbus cavendo et tollendo causas, semel effectus nunquam curatur. — Palliatur nutrimentis fluidis, balneis, clysmatibus etc.

IX. Nimia tunicarum ventriculi attenuatio.

Saepius haec, plerumque vero stomacho nimis expanso locum habet.

Plater tunicas ventriculi in potatore vidit ita expansas, ut vesicae urinariae inflatae crassitiem vix haberent. a)

a) Schenkus observ. med. lib. 3. de ventricul. observ. 3.

Hain ventriculum hominis palpitazione cordis diu laborantis, postea convulsionibus epilepticis enecati, ad membranulam tenuem extenuatum vidit. a)

Kinnglacke praeter vitia cordis et pulmonum tunicas ventriculi ita vidit extenuatas, ut tenellae membranae, quam organi musculosi speciem magis prae se ferrent. b)

Symptom. habitus gracilis, leucophlegmaticus, hydropicus, neuralgicus. Pulsus debilis, musculorum vis parva, vis digestiva exigua, dolor obscurus, et obtusus in regione epigastrica, concoctio invalida, molesta, laboriosa, longa, motus febriles in ipso digestionis actu etc.

Caus. Abusus spirituosorum; usus fluidorum immodicus; expansio ventriculi nimia; atonia; hydrops, aliaeque cachexiae, neuralgiae. Nimius vegetabilium usus, distentio stomachi crebra et immodica, nimia alimentorum copia ingesta.

Therap. Praecavetur cavendo causas; praesens roborantibus, adstringentibus, modico amarificantium usu, diaeta animali, felici hydropis, hysteriae etc. cura sanatur.

a) Miscell. nat. curios. Dec. 1. ann. 7. obse. 177. cons. III. ann. 7. et 8. obs. 159.

b) Sammlung für pract. Aerzte. B. 13. S. 385.

X. Varicositas vasorum ventriculi.

Est Varicositas morbosa venis, sana et naturalis vasis lymphaticis; hinc, quo venae ad naturam vasorum lymphaticorum magis accedunt, eo major earum ad varicositatem proclivitas. Proptereaque in pedibus, imoque ventre, ubi venositas praeponderat, varices passim dominantur.

Vasa ventriculi saepe varicosa sanguineque turgentia; ostia illorum ad superficiem ventriculi internam tuberculosa, aut aperte hiantia. Idque plerumque hepate aut liene indurato, obstructove locum habet. Vasa brevia in morbo nigro plerumque valde expansa, varicosa, sanguine turgida, et hiantia.

Forestus saepius in facie ventriculi interna tubercula vasculosa, nodulis haemorrhoidalibus haud absimilia, vidit, certis temporibus sanguine manantia. a)

Symptomat. tensio et tumor aliquis epigastrii, dolor circa ventriculum, post postum auctus; dispepsia, vomituritio; saepe vomitus niger, atrabilarius, cruentus; sedes nigrae, saepe sanguine nigro mixtae; varicositas pedum aliarumque corporis partium et sic ultra.

a) Observat. et curat. med. libr. 18. Schol. ad observ. 18.

Caus. praedisponens. Temperamentum cholericum, obstructiones imi ventris, dispositio varicosa.

Caus. occas. Suppressio haemorrhoidalis fluxus, mensium, haemorrhogiae habitualis etc. Obstructiones lienis, hepatitis, febres intermittentes antegressae, phthisis pulmonalis, indeque circulatio sanguinis impedita; abusus spirituosorum etc.

Therap. Pro diversa causarum, constitutionis, aetatis, temperamenti, sexus etc. ratione cura varia. Ubi magna venerarum expansio, et varicositas, magnesia, terra sigillata, acida mineralia diluta, postea tonica usui sunt, Ubi vomitus cruentus vehemens, et pertinax, fomentationes frigidae epigastrii, tepida pediluvia, frictiones crurum, venesectio pedum, injectio vinculorum, appositio cucurbitularum laudantur.

Haemorrhoidibus aut mensibus suppressis fluores isti venaesectione pedis, sanguisugis orificio ani aut perinaeo appositis, interno aloeticorum, drastico-
rum emenagogorum etc. usu resuscitandi.

Obstructo hepate, liene balsamica, aloetica, saponacea, mercurialia et similia locum habent.

XI. Tumores cistici ventriculi.

Tumores isti, tanquam parasiti ventriculo implantati, non eum nisi pondere, volumine, et si potenter increscunt, nutritionem ventriculi diminuendo, afficiunt; atque plerumque tunicam carneam inter et cellulosa[m] siti esse deprehenduntur.

Saepeus observati modo prope cardiam modo ad pylorum; nunc in fundo, nunc in aliqua ventriculi curvatura occurrunt, magnitudine varia et figura.

Rhodus prope cardiam viri, vomitu continenti vexati steatoma ovi magnitudine, aliudque ad pylorum longitudine digiti esse observavit. a)

Morgagni in septuagenariae meri avidae stomacho, caeteroquin sano, vidit tuber subrotundum, pondere minimum librae, quod posteriori ventriculi faciei annexum erat ad hujus quasi medium. Erat illud exterius minoribus assurgentibus, hemisphaericis albis tuberibus inaequale, intus autem albo subfusco et sanguineo quoque ob vasa colore variegatum; et durum cum esset ubique, adeo ut pro scirrho habere non dubitares, intus alicubi duritie ossea praeditum erat. b)

a) Lieutand. lib. 1. Sect. 2. obs. 103. Tom. 1. p. 40.

b) l. c. epistol. 19. §. 58.

Rhan affert steatoma volumine duarum nucum juglandium, pyloro vicinum, et tunicam cellulosa inter et carneam situm. a)

Steatoma aliud magnitudine avellanae in curvatura stomachi majori positum vidit Soemmerringius. b)

Preissler stomachum totum steatomatibus plenum vidit. c)

Symptomata. Tumore parvo saepe nulla, grandi vero et voluminoso tumor in epigastrio magnus, durus, mobilis. Tussis praeprecis sicca, spirandi difficultas, capitis dolor assiduus, modo auctus, modo remissus, vigiliae, fastidium; tumore prope pylorum posito vomitus continens, pastum insequens.

Caus. praedisp. constitutio phlegmatica, vitae ratio vegetativa, aetas juvenilis, telae cellulosa praedominantia. —

Caus. occasionalis plerumque contusio ventriculi, saepissime nulla esse videtur.

Therap. vomitu omne nutrimentum rejiciente clysteres, balnea nutrientia et

a) Dissertat. de pass. iliac. pathol. Hal. 1791. Tab, 4. f. 1.

b) Baillie. S. 83. 14.

c) Salzburg. med. chirurg. Zeitung 1793. p. 433.

similia cum aliquo fructu adhibebis; jussulaque magis quam solida ventriculo ingerenda. —

Sectio II^{da}.

Morbi singularum ventriculi tuni- carum.

I. Inflammatio ejusque exitus.

Est inflammatio vis organismi ignea, quae repudiato vitae imperio, tumultuosius erumpens, corpus accendit, et nisi fortioribus vitae habenis temperetur, omnibus iis, quae corripuit, organis, aut vi suppurationis colliquationem, aut vi indurationis asphixiam, aut denique fatali gangraenae vi mortem inducit.

Est inflammatio alia primaria, alia secundaria. Primaria ea est, quae in hominibus robustis, sanguineis, adolescentibus, etc. per contusionem, vulnerationem, validum corporis exercitium commotionemque, phlogisticam aëris atmosphaerici constitutionem etc. excitatur, ea vero secundaria, quae reproductione variis cachexiis labefactata, ex lue, scorbuto, scrophulis etc. oriri solet.

Magnum inter utramque discrimen intercedit. Primaria enim, ubicunque oritur,

totam plerumque organi correpti substantiam obsidet; secundaria vero sic certis quibusdam in systematibus organorum haeret, ut ab iis, dum persistat, avelli nequeat.

Inflammati ventriculi hinc alia est primaria, alia secundaria; praetereaque inquisitione anatomica instituta gastritis raro totalis, saepius partialis, eaque vel totius ventriculi substantiae seu membranae tantum alicujus, internae, carneae, etc. inventa fuit; ipsaque inflammati sive aperta sive occulta observata est.

Gastritidis, cujus in vivo nulla omnino erant symptomata, exempla afferunt Haen a) Stoll b) Michaelis c) aliique multi.

Raro inflammati magnam ventriculi partem, seu totam membranae internae superficiem occupat, saepius loca tantum circumscripta, nec satis ampla seu totius ventriculi substantiae, seu membranae internae obsidens.

Substantia ventriculi inflammati aucta, crassiorque, membrana interna vasis sanguiferis multis turgentibusque valde rubens, saepius echimosi multa distincta, seu muco

a) Heilungsmethod. Th. 9. Kap. 1. §. 4. B. 5. S. 189. Kap. 2. §. 6. S. 212. Kap. 5. §. 3. S. 247.

b) Heilungsmethod. B. 3. Th. 2. S. 151.

c) Michaelis med. Bibliothek. B. 1. St. 3. S. 273.

cruento obsita. Superficies stomachi externa vasis sanguiferis multis magis minusve colorata.

Inflammatio ventriculi primaria.

Haec in tota ventriculi substantia haerens saepe occurrit, licet in cadaveribus rarius propterea observatur, quod aeger aut resolutione facta superstes esse solet, aut si moriatur, per suppurationem aut gangraenam, rarius vi inflammationis enecatur.

Gastritidis, quae regione epigastrica ungula equi contusa oriebatur, citamque mortem intulit, Daniel meminit. a)

Buddaeus b) in puella ex heroica camphorae dosi defuncta ventriculum magna mucii cruentati copia repletum, vasa coronaria sanguine turgida nigro, tunicam villosam ad fundum ventriculi partimque ad cardiam colore livido suffusam, expansam, hinc, illinc maculis gangraenosis obsitam vidit, inque maculis iis frustula adhuc camphorae ita tenaciter adhaernatie, ut non nisi una cum tunica avelli possent. Denique omnia omenti, intestinorum sic, ut stomachi vasa sanguine turgebant.

a) Sammlung med. Gutachten 25.

b) Blumenbachs med. Bibliothek. B. 3.

La Flitze a) in muliere ex uncia una nitri defuncta tunicam villosam vehementer inflammata, multisque locis a cellulosa separatam vidit. Inflammatio stomachi a cardia ad pylorum usque continuata, ventriculus valde expansus, faciesque ejus externa rubescens, maculisque fuscis distincta erat. Viri cujusdam ex abusu naphth. et opii mortui ventriculum et intestina emollita et macerata, vesicamque bilis roseam invenerunt. b)

Ex venenis praecipue arsenico gastritis vehementissima excitari solet. c)

Arsenico parce propinato inflammatio stomachi levis, loca circumscripta ventriculi rubra, livida, striisque cruentis signata; reliquiae veneni parcae, hepar flavescens, sphacelosum, ipsoque in corde et pulmonibus vestigia gangraenae observantur.

Veneno largius hausto oesophagus, ventriculus, et intestina vehementer inflammata; rubor internae membranae intensus; vasa sanguine referta; maculae, striaeque rubrae, ex rubro fuscae, flavae, plumbeae, lividae, nigrae cernuntur, tunica mucosa ex veneno

a) Gazette Salulaire de Boillon 1787.

b) Blumenb. med. Biblioth. B. I. S. 490.

c) Voigtels Handb. der path. Anat. B. 2. p. 463.

dato, teste Baillie, lymp̃ha coagulabili tecta fuit, saepe illa arrosa et, tanquam mucus niger, a pariete ventriculi deterrentis est. Saepius eschera aut ad superficiem modo stomachi internam facta, aut totam ventriculi substantiam penetrans; non nunquam ventriculus perforatus. Ipse autem stomachus corrugatus, parietes ejus incrassati, cordia et pylorus spasmodice contractus; vasa brevia cruore nigro referta; intestina, praecipue duodenum gangraenosa, contracta, fluidis aëriformibus expansa; pulmones maculis nigris obsiti; cor sanguine nigro dissolutoque plenum; diaphragma hinc illinc gangraenosum; haepar inflammatum, maceratum; pancreas lienque rubescens, lienque non raro etiam liquefactum, corruptumque.

Rarius durae meninges inflammatae, vasaque encephali sanguine turgida. Saepe arsenicum sub pulveris albi specie stomacho contentum.

Symptomata. Exordium morbi a valido frigore, subsequente aestu forti, continuo. Dolor ardens, fixus, pungens in ipso stomachi loco; tensio epigastrii, attactu dolens; vomituritio, dolens ructuum multorum explosio; vomitus ab ingestis, singultus dolorificus, anxietas circa praecordia summa, sitis immanis, perfrigerium extremitatum, pulsus ut plurimum parvi, frequentes, contracti, et duri, vel et intermittentes, inaequa-

les, alvus parcissima, resiccata, retenta, urina, parca, spastica. a)

Symptomata inflammationis ex devoratis venenis, arsenico, mercur. sublimat. aut plantis nocivis aconit. napell. bellad. hyosc. etc. diversissima, de quibus toxicologia agit.

Caus. praedisponens, constitutio annua phlogistica, constitutio corporis sanguinea, plethorica, aetas juvenilis, ventriculi robur validum.

Caus. occas. imo stomachum directe afficientes: laesio, contusio, conquassatio, vulnus, hernia, corpora deglutita, vi mechanica figura, pondere irritantia. Venena, arsenicum, merc. praecip. albus; emetica fortia, drastica; camphorae, spiritus vini, naphthae abusus. Expansio ventriculi ab alimentis fermentantibus, duris; potus glaciatus, glacies ipsa astuante ventriculo copiose ingesta, cibus calidissimus. Materia biliosa in febribus gastricis etc.

2do. Indirecte afficientes: vulnera capitis per consensum ventriculum inflamman-
tia. Visceris propinqui, hepatis, lienis,

a) Epitome de curandis hom. morb. auct. Frank, Tom. II.
p. 239.

amenti, diaphragmatis inflammatio. Suppressio haemorrhoidum, menstruorum; haemorrhagiae habitualis etc.

Therap. curatio fit causis remotis, methodo antiphlogistica, venaesectione larga, repetita; postea, infractis non nihil morbi viribus, clysteribus nitrosis, emollientibus, balneis tepidis fomentationibusque epigastrii. Fracta potissima morbi vi, empl. vesicatorium ad regionem epigastricam, frictiones ex unq. alth. cum opio, potus blandus mucilaginosus saepiusque propinatus adhibenda sunt.

Inflammatio tunicae ventriculi internae.

Tunica ventriculi interna, plurimum cum tunicis mucosis, quarum ad seriem pertinet, et cum cute consentiens, inflammatione saepius rapitur.

In hydrophobicis tunica villosa circa cardiam et fundum ventriculi leviter inflammata fuit.

Stoll in muliere ex febre biliosa defuncta tunicam stomachi internam vidit fuscam et ad pylorum non nihil inflammata.

Venenis e. g. arsenico, parcissime sump-
tis tunica tantum interna, quam ventriculo
ingesta primum tangunt, postea, substan-
tia stomachi tota inflammatur.

Alimenta acria fermentantia, acida et
ejusmodi ventriculi tunicam praeprimis
internam petere, indeque inflammatione
chronica excitata ad indurationem, scirrhum,
carcinoma etc. praedisponere, vero simili-
mum est.

Ex consensu cum cute villosa retro-
pulso erisipelate inflammatione corripitur,
gastritidemque erisipelatosam constituit, cu-
jus sunt.

Symptomata: praegressa causa occasiona-
lis, ut plurimum refrigeratio; retropulsa
cutis inflammatio; ardor, dolorque in
ipso stomachi loco. Anxietas circa
praecordia, ustio internorum, perfrige-
gium extremitatum, sitis ingens, vo-
mitus excitatus ab ingestis, pulsus ce-
leres parvi, saepe intermittentes, inae-
quales, urina spastica, retentio saepe
alvi, etc. Saepe sociata pharyngitis
erisipelatosa.

Causa praedisp. Constitutio cachectica,
erisipelatosa.

Caus. occas. Refrigeratio aëre frigido,
appositis ad cutem inflammata herbis
refrigerantibus, aqua frigida, etc.

Therap. Cavetur ut plurimum cavendo refrigerationem, fovendo inflammationem cutaneam, prudenti diaphoreticorum usu. etc.

Curatur, in subjectis robustis, sanguineis, venaesectione larga, repetita, fomentationibus tepidis regionis epigastricae, clysmatibus nitrosis, emmollientibus, balneis tepidis. Ubi inflammatio minus valida, diaphoretica, synapismi cuti appliciti, vesicantia ad regionem epigastricam, tepidae epigastrii fomentationes usui sunt. Ubi gangreana manet, valeriana, serpentaria, moschus sub forma emulsiva et blanda tempestive propinanda.

Inflammatio tunicae carnae.

Est ea morborum plurimorum, praecipue chronicorum indoles, ut eorum quilibet proprio quodam semine natus, proprium vitae cursum absolvat, certisque in organorum systematibus, tanquam sibi subditis et vindicatis dominantur.

Sic rheumatismus in musculis, membrisque carneis, arthritis in tunicis sinovialibus, ligamentis et ossibus haeret. Hinc rheumaticum aut arthriticum acre retropulsum si ventriculum petit, in tunica illius carnea sedem locat, gastritidemque rheumaticam seu arthriticam sistit. —

Symptomata. Dolor articulorum, partiumque acri rheumatico aut arthritico affectarum subito cessans, phlogosis oris fauciumque impetens, symptomata gastritidis insurgentia, ustio internorum, externorum perfrigerium, haecque in cachecticis, praegressis antea febre gastrica, nervosa, aphthis etc. locum habent.

Caus. praedisp. constitutio cachectica, debilitata, praegressis febribus etc.

— **occasional.** Refrigeratio partium affectarum, incautus medicaminum usus externus, laesio stomachi, venenis, aliisve deglutitis, irritando inflammationem ad ventriculum derivantibus.

Therap. Remotis potentiis nocentibus derivantia, revellentia, diaphoretica cito valideque in auxilium vocanda. Interne oleum cinnamomi, laud. liqu. Syd. camphora, moschus, externe vesicantia. synapismi cucurbitulae, emplastra revellentia sat cito ad loca ante affecta applicanda adhibeantur. Regio epigastrica tepide fovenda, potus tepidi, parique intus assummendi.

Inflammatio tunicae serosae.

Tunica stomachi serosa, tanquam peritonaei continuatio, hincque internam ventri-

culi structuram minus ingressa, ut plurimum unacum peritoneo inflammatur, inflammataque eandem cum peritonitide aethiologiam et therapiam agnoscit.

Duplici hinc ratione ista ventriculi membrana afficitur; sive enim a morbis ventriculi, quem circumdat, sive ab affectionibus peritonei, a quo ejus natura non differt, participare solet.

Tota ventriculi substantia inflammatione ex venenis, contusione etc. correpta, tunica serosa colore sat rubro tincta observatur.

In febris puerperali hanc membranam, sic, ut peritoneum saepissime inflammari, neminem, rei medicae gnarum, fugit.

In hydropicis tunicas serosas, morbo ad finem vergente, saepius inflammatione corripitur satis notum, cognitumque est.

Symptomata inflammationis hujusmembranæ minus territamenta, nec ventriculum valde afficientia. Observatur tamen in febris puerperali, ubi membrana haec inflammatur, tensio aliqua epigastrii, attactu dolens, digestio laesa, sitis aucta, vomituritio, vomitusque.

Curatur haec inflammatio eadem, qua peritonitis ratione, aliive morbi, quorum est symptoma.

Exitus inflammationis.

Suppuratio.

Inflammatiō phlegmonosa, inque subiectis sanguineis, plethoricis, aut phlegmaticis, organisque cellulosis, aut magno vasorum apparatu instructis occurrens ad suppurationem ut plurimum inclinat, eoque magis, quo vis morbi vehementior, neglectiorque antiphlogisticorum usus. — Est autem suppuratio organi inflammati colliquatio; tuncque suppurationis processus intrat, cum praepotenti sanguinis vasorumque dominio vis cohaesionis ita labefactatur, ut insuperabili ignium aestu partes inflammatae emolliantur, et tanquam liquefiant. Suppuratio ventriculi, licet ob structuram membranaceam ad hunc inflammationis exitum minus proni, saepe tamen observatur.

Ulcerata stomachi in superficie illius interna, quam externa frequentiora; substantiam ventriculi nunc arrodentia, nunc penitus perforantia; pro sede et figura varia, diversissima sunt. Jam enim ad cardiam, jam ad pylorum, jam in ventriculi parte media, jam in parte anteriore aut posteriore sita esse observantur. Forma vero illorum ab aliis ulceribus saepe non differt, partesque ulcerum propinquae modo naturaliter constitutae, modo inflammatae, indurataeque. a)

*) Voigtels Handb. d. p. anat. B. II. p. 470.

Dodonaeus in ventriculo mulieris, dolore modico, eo vero continuo circa regionem epigastricam, halituque foetido affectae, denique febricula lenta consumptae faciem stomachi externam penitus exulceratam vidit. a)

Bartholinus superficiem ventriculi internam in homine ex febre acuta emortuo pustulis purulentis multis obsitam, b) **Panarolus** in alio viro semper vomitu post cibos assumptos vexato et tabe confecto eandem pustulis ad speciem herpeticis affectam observavit. c)

Littre in homine diu spasmo ventriculi, vomituratione, postea vomitu cruento laborante prope pylorum ulcus ovale, lineas quinque amplum, lineam dimidiam profundum inspexit. d)

Merklin in homine, continuum, modicum tamen circa stomachum dolorem perpeso, ulcus perforans pure foetido refertum vidit. e)

Bauhinus foraminis in ventriculi medio ex inflammatione suppurata orti meminit. f)

a) Dodonaei observat. med. cap. XXV.

b) Histor. anat. rariores. cent. III. hist. XCII. Tom. II. p. 185.

c) Lieutaud. observat. 82. p. 33.

d) Memoires de l'acad. de scienc. 1704. p. 36.

e) .Miscell. nat. curios. dec. I. ann. II. obs. 229.

f) Bonet. sepulehr. anat. libr. III. sect. XXI. obs. XXV. Tom. II. p. 440.

Stoll, cum mulierem subito emortuam incideret, magnam seri sanguinolenti copiam ex rupto ventriculi abscessu in cavo abdominis vidit. a)

Courtical foraminis ovalis marginibus callosis praediti, inque parte anteriore stomachi faeminae cujusdam haud adeo adultae positi meminit, quae a prima fere juventute dolore circa epigastrium laboravit. b)

Symptomata. Inflammatio antecedens, aperta, aut quod saepius fit, occulta, nimis diuturna; indicia resolutionis nulla; vis morbi ad tempus imminuta, postea recrudescent; horripilatio post pastum, febricula praecipue vespere amans, nausea, vomitio, dolor circa epigastrium continuus, modicus. Digestio laesa, vomitus puriformis, purulentus, sanguinolentus; halitus aegrotantium saepe foetidus. Sedes purulentae cruentatae, pessime olentes; urina, qualis in suppuratis visceribus esse solet, saepe jumentosa, sedimento puriformi, purulento. Colliquatio ex sudoribus profusis. Emaciatio, tabes, mors lenta. Saepe materiae purulentae in cavum abdominis effusio, unde hydrops, tabes purulenta, saepe cita mors. Rarius eructatio puris per regionem epigastricam aut umbilicalem ventriculo cum peritoneo concreto. Felici

a) Heilungsmethode. B. I. S. 271.

b) Journal de scavans. 1688.

omine abscessus et vomicae in cavum ventriculi ipsum emissae, unde vomitus et alvus purulenta. a) —

Caus. Inflammatio acutissima; diuturna, phlegmonosa, aetas iuvenilis, temperamentum sanguineum, causa inflammationis perdurans, nec tollenda, contusio, vulneratio, cachexiae, venena, bilis acris, corrosiva succi gastrici acrimonia etc. b)

Therap. Suppurationem stomachi auctore Cl. Frank, nisi sola natura, medicus certe non sanat. Exempla tamen consolidatorum stomachi ulcerum Forestus, Schenkus aliique afferunt. c)

In sanandis ulceribus potus emolliens, alimenta liquida, parcissima, adhibenda. Si vomica subest, potu tepido, mucilaginoso, saepius sed parce hauriendo, abscessus in cavum ventriculi eliciendus. Ulcere vero aperto juscula carnea cum vitello ovi comixta impendes, balsamica mucilaginosi involuta caute et parce adhibebis, consultiore eorum, corticisque peruviani per anum injectio. Balnea nunc tepida, nunc adstringentia, saepius nutrientia suis quaeque locis adhibenda.

Ulcerasymptomatica ex colliquatione universalis, typho etc. orta sanabis eadem, qua ty-

a) Epit. de cur. hom. morb. Tom. II. p. 248.

b) Forest. observ. et curat. med. libr. XVIII. obs. 33.

c) Schenk. obs. med. libr. III, Sect. I. obs. CXXVI. p. 210.

phum ratione, peculiari tamen ad stomachum respectu habito.

I n d u r a t i o.

Induratio ex inflammatione tum plerumque contingere observatur, cum inflammatio chronica, deuteropathica in subjecto cachectico, pituitoso et lymphatico, inque glandulosis praecipue visceribus, hepate, liene, testiculis etc. ita serpit, ut lento morbi decursu lympham coagulabilis in interstitia partium organicarum transsudet, et vasa, nervi, telaque cellulosa sic in unam indistinctamque massam abeant, ut nihil eorum lucide distinguere valeas, organoque induratum abolita omni vitae functione sopire, et asphixia aliqua affectum esse videatur.

Naturam indurationis consideranti facile est intelligere, gastritidem, tanquam morbum plerumque acutissimum, inque organo membraceo situm, raro induratione terminandam esse. In scirrhum ait Cl. Frank, gastritis frequenter abire non videtur.

Sicut vero multae corporis organici partes in iisque praecipue glandulosae, si ex inflammatione induratae fuerint, praedispositione aut causa occasionali accedente saepe in scirrhum abire solent; sic hoc idem in ventriculo cur evenire nequeat, non videmus: scirrhumque ventriculi non nunquam ex induratione per inflammationem inducta oriri, a vero non penitus abhorret.

Indurationis ventriculi ex inflammatione ortae, cadaverumque lustratione detectae exempla incassum quaesivi; sive quod induratio illa, si locum habet, non satis distincte dignoscatur, minusque periculosa per se mortem non inferat; sive quod, si in scirrhum et carcinoma postea abeat, sub horum morborum forma posthac in cadaveribus detegatur.

Sympt. Non satis cognita. Si autem inflammatione praegressa, neque symptomata resolutionis, neque suppurationis, neque gangraenae accidunt, et induratio tumorque aliquis epigastrii, digestio laesa, vomituritio, dolor regionis epigastrii assumptis cibis observantur, eaque in subjecto senili, pituitoso etc. locum habent, tunc ad indurationem ex inflammatione ortam sat tuto concludi posse, arbitramur.

Therap. Resolventia, mercurius, balnea universalis tepida, fomentationes epigastrii, frictionesque modicae, balsamica etiam cum aliqua circumspectione adhibenda.

Induratione ad scirrhum et carcinoma inclinante ab omni laesione, irritatione ventriculi, alimentis acribus, fermentantibus provide abstinendum, cicuta, belladonna etc. in auxilium vocanda.

Exitus Concretio,

Non est concretio, nisi induratio, sicut enim in partibus induratis omnia in unam in-

distinctamque massam conglutinantur: sic vi concretionis duo plurave organa sibi invicem opposita ita coalescunt, ut omnis illorum ratio antipolaris tollatur.

Est autem tunicarum quae serosae vocantur, ea natura, ut inflammatione orta, si modo se invicem tangant, coalescere soleant.

Sic ventriculus tunica serosa circumdatus cum peritoneo plerumque, non nunquam cum intestinis et hepate concrevit. a)

Soemmerringius b) stomachum in regione umbilicali cum hepate, clarus Haller cum colo concretum vidit, isque ita, ut per foramen simul communicatio aliqua ventriculum inter et colon esset. c)

Stoll curvaturam ventriculi majorem vicino cum mesenterio concretam et ulcere impuro foetidoque perforatam vidit. d)

Sympt. Vomitiones, tormina ventris, colicum saepe dolorem simulantia; alvi constipatio, dolor ventriculi praecipue assumptis cibis magnus; motus stomachi et digestio impedita; dolores trahentes saepe, pungentesque, ventriculo impleto, et digestionis tempore exacerbantes. etc.

a) Bonet. sepulchr. anat. libr. III. sect. VIII. obs. 44.

b) Baillie. p. 82. VII.

c) Opuscul. pathol. observ. XXIII.

d) Heilungsmethode B. VII. S. 114.

Causa. Contactus serosarum per inflammationis decursum, concretioque per primam quasi reunionis intentionem facta.

Cura. Nulla, nisi forte fomentationes ex decocto specier. emollientium, frictiones ex unguento altheae, cataplasmata emollientia, balnea tepida, et similia adhibenda sunt, ut inde relaxatio aliqua fiat.

Exitus gangraena.

Gastritis utpote in viscere membranaceo vasis nervisque plenissimo sita ad gangraenam ut plurimum, rarius ad suppurationem, rarissime ad indurationem inclinat.

Est autem gangraena perfecta organi correpti mortificatio, sicutque mors nunc a sensorio, nunc a corde, nunc vero a pulmonibus oritur, sic gangraena abolitionem vis nerveae sequitur, ita ut mors partis gangraenosae a nervis tanquam sensorio initium sumat.

Gangraena ventriculi saepius in cadaveribus lustrata sive est totalis sive partialis.

Richerz in puella sex menses nata ventriculum a cardia ad pylorum usque lividum, maceratumque vidit. a)

Haen ventriculum ex inflammatione occulta gangraenosum vidit. b)

a) Observatae viscerum abd. tabis brev, epicris. Leidae 1757.

b) Haen Heilungsmethode Th. VI. Kap. VI. §.2. B. III. S. 181.

Ventriculum gangraenosum saepe ruptum, aut perforatum fuisse Voigtel pluribus allatis exemplis ostendit. a)

In typho icterode per indiam orientalem endemice grassanti ventriculum saepe gangraenosum observarunt. b)

Symptomata saepe, ut in occultis inflammationibus, omnino nulla; plerumque vero cessans in epigastrio ardor dolorque inflammatorius, magna abdominis et ventriculi flatulenta intumescencia. Regurgitatio potus, crebra seri cum impetu quodam effusio, saepe vomitus niger, frigus extremitatum marmoreum, leipothymiae, convulsiones, pulsus parvi, debiles, diffuentes, inaequales, intermittentes, facies hypocratica etc.

Therap. praecavetur cavendo gastritidem, felici gastritidis praesentis cura ope venaesectionis, aut ubi vis morbi inflammatoria fracta est, camphorae, moschi etc.

Gangraena partialis e. g. tunicae internae ventriculi curam aliquam admittere videtur. Potest enim fieri ut eschera vi naturae medica- trice solvatur, ulcusque relictum more ulcerum stomachi consolidetur.

Gangraena ventriculi totalis semper funesta.

a) Handb. d. pathol. Anat. B. 2. S. 462.

b) Moseley on tropical diseases London, 1788. 8.

II. Morbi tunicae villosae.

Scirrhus ventriculi.

Morbus iste senes prae juvenibus, viros prae faeminis amans, in tunicaque villosa prima quasi germina emittens, partes ventriculi quascunque ut plurimum vero pyloro vicinas occupare solet.

Cadavere inciso seustomachum totum, seu particulas tantum aliquas, tuncque raro fundum, minus raro partem anteriorem seu posteriorem, saepe partes pyloro vicinas, saepissime pylorum ipsum occupasse observatur; si veque esse tumor circumscriptus, sive ita abiens in ventriculi substantiam, ut limitatio scirrhositatis lucida nulla appareat, Pars scirrhusa praeter naturam indurata increfataque, si cultro inquiratur, structuram ventriculi saepe lucide adhuc refert, ita tamen a naturali mutata, ut tunica peritonealis multo crassior, fereque cartilaginea, tunica carnea pari modo valde crassa striisque membranaceis quasi intexta, mucosa vero dura nodosaque appareat, glandulis lymphaticis simul tumefactis, cartilagineis, albicantemque, si incidantur, substantiam referentibus. a)

a) Voigtels Handb. der pathol. Anat. B. 2. S. 482.

Tumor praeterea tantum unicus isque a volumine juglandis regiae minoreque ad infantis usque caput magnitudine et pondere vario; sive plures simul, tuncque parvi plerumque voluminis adesse cernuntur,

Conservatur in musaeo anatomico universitatis Ludovico Maximilianae ventriculus, cujus capacitas valde diminuta, tunicae naturali crassiores, cardia, diaphragma et affinis oesophagi pars scirrhusa; glandulae circa cardiam tumentes, durae; tunica villosa indurata et callosa; cellulosa, carnea et serosa justo crassiores, durioresque sunt, ita tamen, ut substantia ventriculi incisa, singulas ejus tunicas lucide distinguere possis,

Symp. Digestio laesa, dolor acerbus in regione epigastrica, vomitu exacerbatus, vomitio, ructus acidi, vomitus frequens, pastum insequens, niger, nullo medicamento victus; sedes nigrae, sensus gravativus ex pondere tumoris, intumescencia regionis epigastricae externe sensibilis, vultus cachecticus, scirrhusus non describendus, usu docendus.

Pyloro scirrhuso post pastum assumptum sensus ponderis in regione epigastrica, motus tumultuosus intestinorum, dolorque circa umbilicum vehemens. Vomitio, eaque durante effluxus salivae ex ore copiosus. Morbo vehementius adulto tensio regionis epigastricae dura, ructus fortes pessime olentes alvus constipata, rara, vomitus frequens quem, vis cibum assumptum insequens, niger; urina-

icterica. per vomitum rejecta acria, forti, si in vasis servantur, effervescentia fermentantia, denique febris hectica, ejusque symptomata, postremo mors.

Caus. praedisp. constitutio cachectica, pituitosa, scirrhusa, aetas senilis, decrepitas ingruens, praedispositio haereditaria.

Caus. occas. abusus potus spirituosus, victus vilis, usus frequentior bulborum solani bulbosi, victus mellitus obstruens, aër impurus, loca humida profunde sita, tristities et afflictio animi, vitae ratio sedentaria, sanatio intempestiva morborum cutem afficientium, venena, contusio regionis epigastricae, vestimenta strictius aptata comprimantia et pl. a.

Therap. Scirrhus ventriculi indicationem therapeuticam ferè nullam, palliativam aliquam, prophylacticam ferè semper admittit.

Cavetur autem vitando omnes eas causas, quae scirrhuso favent; ex altera parte utendo victu sano, mentis hilaritate, habitaculo lucido, elato in loco posito, non humido.

Curatur usu belladonae, mercurii, saponaceorum, amarificantium etc.?

Palliatur iisdem ferè medicamentis, scilicet usu bellad. cicutae, mercurii, laud. l. S. empl. de cicuta, e. gg. galvano epigastricae regioni applicito, clysteribus, balneis etc.

Carcinoma ventriculi.

Carcinoma a scirrho non nisi stadio diversum eandem ad hunc rationem habet, quam suppuratio ad indurationem.

Pars scirrhusa asphixia aliqua sepulta esse videtur, ea vero corporis organici pars, quae carcinomate corripitur, vi mortis incipit resolvi, et putrescere.

Carcinoma ventriculi saepius occurrit, tumque modo in parietibus ventriculi a) modo in curvaturis b) jam in vicinitate pylori c) jam in hoc ipso d) esse deprehenditur.

Tumor carcinomaticus voluminis et figurae variae, nunc formam cerebri, nunc solani tuberosi fructum imitans; superficie nodosa, vasisque varicosis lividisque turgente; atque cavitate ventriculi carcinomatis volumine simul angustata, coarctataque.

Tumor incisus ulcus impurum, sinuosum pure ichoroso, foetidoque refertum offert. Saepe ulcera aperta in membranis ventriculi observantur naturae carcinomaticae; tuncque margines ulcerum callosi, discerpti; fundus ulcerum tuberculosus, filamentis lymphaticis ob situs, lymphaque coagulabili obtectus, membranae ventriculi induratae, cartilagineae.

a) Rarus ventriculi abscessus. Regiom. 1751. in Haller. collect. disp, pract. Vol. III. Nro. LXXVIII. p. 127.

b) Stoll Heilungsmethode. B. 1. S. 207.

c) Sims med. communicat. London 1784. Vol. 1. Nro. 28.

d) Stoll. Heilungsmethode. B. 3. Th. 2. S. 123.

Sinus saepe plures formati, cum hepate, pancreate, aliisque organis propinquis cumque ventriculo concretis communicantes. a)

Per summam Doct. et Profefs. Tiedemann praeceptoris mei summe colendi benevolentiam licuit mihi ventriculum carcinomaticum, in musaeo anatomico conservatum, cultro inquirere.

Erat magnitudo ejus naturali minor; tunicae fundi, corporisque stomachi fere sanae, nec nisi justo crassiores; glandulae quaedam lymphaticae induratae, ac fere ad volumen juglandis regiae tumefactae. — Prope pylorum carcinoma fuit magnum, totam ventriculi substantiam, parietemque anteriorem ventriculi et posteriorem simul obsidens; ulcera carcinomatis duo in parte stomachi posteriore posita, ventriculum perforantia, marginibus laceratis, inaequalibus, arrosis, quorum diameter major $\frac{1}{2}$ pollicem metiebatur. In pariete stomachi anteriore substantia ventriculi aucta, dissoluta, decolor, glandula una lymphatica carcinomate confecta, tunica villosa, carnea et cellulosa in massam unam, indistinctamque conversae; serosa decolor et justo crassior. Pylorus valde angustus; duodenum fere sanum; glandulae pylori induratae, nodosae; glandulae meseraicae proximae et pancreas scirrhusa erant.

a) Reils Archiv. S. 382. Tab. III. f. F.

Symptomata. Praegressa scirrhi; vomitus frequentissimus, niger insanabilis; eructatio puris foetidi, acris, ichorosi; dolores in stomacho praeprimis urentes; sedes nigrae, pessime foetentes, cum ichore mixtae; mors saepe subita abscessu rupto, materiaque in cavum abdominis effusa.

Caus. Sive scirrhus nulla occasione accedente suo pte in carcinoma abit, sive laesione, vi comprimente, contundente, alimentis, venenis, medicamentis acribus, vomitu nimis frequenti, vehementi, aliisque potentiis irritantibus multis.

Therapia. Vix quicquam contra vim morbi agendum. Opiatis, mercurialibus, belladonna, cicuta, balneis tepidis, fomentationibus tepidis epigastrii mali atrocitas non nihil mitigatur.

Polypi et fungi ventriculi.

Tumores hi in tunica villosa implantati non nunquam observantur.

Amatus Lusitanus sarcomatis meminit prope pylorum pendentis.

Morgagni ventriculum faeminae nullis unquam inde doloribus affectae contractum, et tunicae mucosae polypum insertum vidit.

Caus. praedisp. Vegetatio nimis luxurians, nutritionis processus alteratus.

Caus occasion. minus observata.

Symptomata pro varia tumoris sede diversa. Polypo pylorum obsidente, vomituri-
tio, vomitusque pastum sequens, tumore satis
grandi sensus ponderis trahentis, digestio im-
pedita, tumore minus voluminoso symptoma-
ta saepe nulla.

Therapia. Vomitus continens, exortaque
inde emaciatio corporis et contabescen-
tia clysteribus balneisque nutrientibus
palliatur.

Hydrops ventriculi.

Observarunt quidam, in tunica ventriculi
interna hydatides quasdam pullulasse, quae si
potenter adolevissent, aut ruptae aquas in sto-
machi cavum emississent, hydropicam ventri-
culi intumescientiam efficerent.

Aqua vero hydatidum effussa ut stoma-
cho contineatur, necesse est, tunicas ventricu-
li inflammatione adhaesiva ita cum perito-
naeo concretas aut aquarum volumine ita ex-
pansas esse, ut contractilitate omni amissa con-
tenta neque per vomitum, nec per alvum eva-
cuare valeant.

Plerumque etiam ventriculo hydropico
pylorus cardiae proximus fuit, quo factum est,
ut transitus chymi stomachique contentorum
difficillimus esset, corpusque ventriculi pon-
dere rerum sibi incumbentium in saccum, vo-
lumenque magnum expanderetur.

Jodon faeminam novit, quae ventriculo per triennium vehementissime tumente nunquam vomitus edidit. Ascite affecta credebatur; denique febricula, anxietate sitique correpta moritur emaciata. Emortua cum secatur, intestina fere sana, ventriculum vero ingentem, ulnaeque longitudinis exhibuit. Cardia pylorusque ventriculi sibi approximati, paries ventriculi anterior cum peritoneo concretus erat. Stomachus incisus libras aquae nonaginta effudit, tunicaque villosa valde expansa, hydatidibusque plena fuit, quarum aliae ruptae, aliae integrae erant. In ipso pyloro saccus pependit aqua scatens, qui longitudine digiti, pollicisque unius crassitie in duodenum prominebat. a)

Cleyer in ventriculo hominis cujusdam magnam corporum ovalium copiam invenit, quae magnitudine varia, et lymphae flavescente repleta erant. Tunica eorum externa satis fortis, tenaxque fuit. b)

Symptomata. Intumescencia epigastrii, abdominisque immanis, saepe ascitem mentiens; sitis vehemens, profluvium urinae parcum, aliaque hydropis phaenomena. Praeterea ex digestionem turbata, successivo tumore ex regione epigastica ad inferiores abdominis regiones descensu et incremento; ex respirationis difficultate, tussi sicca, alvo parca seu obstipata; denique ex hydatidibus per vomitum aut alvum

a) Rivieri observat. p. 107.

b) Miscell. Nat. curios. Dec. II. an. 1, obs. 18. Tab. III. f. 5.

emissis quibusdam in casibus cum aliqua circumspectione ad hunc morbum concludi posse arbitramur,

Causa. Constitutio corporis cachectica; parietes ventriculi cum peritoneo concreti, contractilitas tunicarum amissa, pylori dislocatio, coarctatioque, unde evacuatio ventriculi impedita, et tunicarum expansio contentorum pondere.

Therap. Tentanda contentorum evacuatio ope emeticorum, laxantium; contractilitas ventriculi ope fasciarum comprimentium adjuvanda. Evacuatione facta amara, corroborantia, et adstringentia; nutrimentorum animalium usus, balnea corroborantia, diæta modica et fortificans in auxilium vocanda; antihydropicorum efficacia tentanda, nisi per vomitum aut alvum evacuatio fluidorum fiat.

Tunicæ villosæ variis in morbis affectio varia.

Stoll in febris petechiali mucosam ventriculi petechiis multis obsitam vidit. Maculis iis discissis sanguis tanquam ex partibus suggillatis prodit. a)

In scorbuticis villosam ventriculi maculis echimosibusque multis plenam observavit Lind. b)

In morbillorum decursu sæpe villosa morbillis afficitur. c)

a) Heilungsmeth. B. I. S. 216.

b) Abhandl. vom Scharbok. Riga, 1775.

c) Vogels Handb. B. 3. Kap. 12. §. 135. S. 318.

Stomachum in febre variolosa saepe variolis non caruisse Hofmann, Bonet, et alii afferunt. a)

In typho icterode tunica interna stomachi inflammata observatur. b)

Stoll villosam in febre biliosa bruneam ad pylorumque non nihil inflammata[m] vidit. c)

Colombier aphthas venereas per oesophagum ad stomachum usque descendisse, affirmat. d)

III. Affectiones carneae.

Tunicae carneae robur excedens,

Est quibusdam in hominibus, praecipue sanguineis et robustis voracibusque magna tunicae carneae crassities, magnumque robur.

Diemerbrök ventriculum contractum, ejusque parietes valde crassos vidit in homine voraci. e)

Caus. Constitutio torosa, robusta, sanguinea.

Valida ventriculi exercitatio concoctione ciborum duriorum, voracitate. etc.

Sympt. robusta corporis constitutio, voracitas magna, digestio facilis et cita, vomitus si quis ciatur, validissimus, maximeque vehemens, actio tunicae muscularis quam maxime vicens.

a) Syntagm. patholog. therap. p. 1032.

b) Moseley on tropical diseases. Lond. 1788.

c) Heilungsmeth. B. 1. S. 185.

d) Samml. für prakt. Aerzte. B. X. S. 275.

e) Diemerbrök. anat. lib. 1. c. 7.

Si qua cura adhibenda, moderanda voracitas, diaeta vegetabilis adhibenda, ciborum copia minor assumenda, salia, nitrum et similia propinanda. etc.

Debilitas tunicae carneae.

Multis in hominibus praecipue hystericis, hydropicis et cachecticis tunica carnea gracilis et attenuata esse invenitur.

Caus. constitutio phlegmatica, pituitosa, cachectica, hydropica, neuralgica; parva ciborum, eorumque concoctu facilium copia assumpta; expansio stomachi nimia, distensio immodica ciborum copia, abstinentia longa per morborum chronicorum decursum etc.

Sympt. Appetitus minus validus, digestio difficilis, vomitus ob tunicarum imbecillitatem rarus, difficilisque. Concoctio laboriosa, longa, musculorum vis parva, habitus gracilis, hydropicus etc. motus febriles digestionis tempore etc.

Cura. Corroboranda fibra laxa tonicis, amaris, diaeta animali, spirituosis, modica ventriculi exercitatione etc.

Tunicae carneae diversis in morbis affectio varia.

In hydropicis, cachecticis, minus torosis tunica ista plerumque attenuata, debilis, pallensque invenitur.

Qui hysteria, hypochondria, cardialgia, aliisque neuralgiis laborant, iis summa hujus membranae tenuitas.

In hominibus cardialgia vexatis tunica carnea saepe motu spasmodico et inaequali

contrahitur, quo, fit ut fibrae musculares quibusdam in locis nimium contrahantur, et invalescant, sicque strictura stomachi oriatur, qua ventriculus in duo quasi cava inter se communicantia dividatur.

Ventriculo scirrhositate affecto structura hujus membranae quam maxime alterata, tunica valde incrassata, multisque striis membranaceis quasi intexta.

In voracibus et hominibus robustis membrana haec satis valida, in debilitatis vero jejunis et victu vegetabili fruentibus valde tenuis et pallida invenitur.

IV. Tunicae serosae variis in morbis diversa constitutio.

Ventriculo inflammato tunica ista multis vasis sanguiferis rubet.

In tunica hac non nunquam ulcera ventriculi sita esse, satis patet.

Steatomata huic membranae inserta saepius observantur.

In febris puerperarum saepe haec tunica inflammatione corripitur: saepe dissoluta et tanquam macerata invenitur.

In peritonitide facilis ex peritoneo in hanc transitus inflammationis.

Ubi scirrhus ventriculum occupavit, tunica haec valde indurata, incrassata, et fere cartilaginea observatur.

In hydropicis morbo ad finem vergente non nunquam crassior et inflammata esse invenitur.

Saepe hanc tunicam hydatidibus, eadem, qua peritoneum ratione obsideri, vero similem est.

Historia scirrhi pylori.

Erat Landishuti anno 1809. vir quidam piscator, nomine Mich. Hueber, annos 45 natus qui parentibus grandaevis, patre ex scirrho pylori mortuo usus, et ex prima juventute spirituosus valde adsuetus ad annum aetatis suae 35tum plena sanitate vixit. Ex quo tempore cephalalgia affectus usu spirituosorum abstinuit. Anno aetatis 43tio tres quatuorve post pastum horis sensu plerumque ponderis in regione scrobiculi gravabatur; sequebantur borborigmi, doloresque circa umbilicum vehementes, accedere vomitiones, et magna salivae copia ex ore effusa secutique ructus validi, pessimeque foetentes finem malo imposuerunt. Nulla postea incommoda, nisi altus quidam animi moeror, et insolita quaedam extremitatum lassitudo.

Pastu reiterato scena rediit tristissima, neque tamen id semper contigit, acciditque, ut aliquot saepe diebus elapsis nulla ventriculi incommoda miserum affligerent, ocius serius inopinantem eo fortuis obruentia.

Anno aetatis 44 $\frac{1}{2}$ quacunque cibi particula assumpta vehemens erat ventriculi dolor, gravissimusque incumbentis ponderis sensus; rubuere ora summa anxietate afflicti, sedere guttatim in fronte sudores, urgebant singultus, et acerrimi abdominis dolores torquebant, nec ni-

si omnibus ingestis violento dolorificoque vomitu rejectis truculenta mali exacerbatio conticuit. Increvit de die in diem mali vis. Fit somnus inquietus, vultus tristis, magna corporis emaciatio, pulsus exilis, celer, frequens, urina turbida, saepe fere icterica, excrementa rara, dura, flava, argillacea, vomitus frequentior, vomituque rejecta nigra, foetida, fermentantia, saepe ingesta post quintum diem vomitione reddita; summa interim rerum voracitas.

Multa a medicis contra vim morbi adhibita, a nullo morbi vis mitigata. Misero ad extrema deducto vocatus Dr. et Prof. Walther, praeceptor meus ad cineres usque colendus, scirrhum pylori in abdomine latere, uxori avide interroganti dixit, mihi que morbum observandi facultatem fecit. Vidi miserum miserissime se habentem. Recubuit ille, sessilis in lecto, ad latus corporis sinistrum, omnem alium situm morbo denegante. Erat vultus insigniter, quem dicunt, carcinomaticus, erant oculi excavati, excavata tempora, protuberantia ossium zygomaticorum juga, cutis arida, aspera, collapsa, pulsus exilis, frequens, corpus omne depastum, sorduit lingua, tumuere pedes. Fuit tumor in hypochondrio dextro sensibilis, durus, attactu parum dolens. Erat abdomen collapsum, lapideum fere. Cibis assumptis alia dum deglutatione assumpsit, alia concocta et fluida eodem tempore vomitu rejecit, duabus tribusve post prandium horis ingesta omnia vomitu reddita, fuitque rejectorum natura chymiformis,

nigricans, multo foetido, nigroque muco admixto. Alvus constipata; appetitus spurii, ingens imagines ligno confectas aliaque devorandi saepe cupiditas, sitis urens. Ultima, quam miser egit, nocte erat summa ejus anxietas, inquieta corporis jactatio, cessatio dolorum subita, sitis insatiabilis, ingens res varias, lintea, ligna et similia devorandi aviditas. Redit subito exarsitque ingens ventriculi dolor, editi clamores horribiles, tremuere artus, erant convulsiones in vultu rarae, animaque miseri vomitu nigro copiosoque edita anno aetatis 45to.

Cadavere inciso enormis apparuit ventriculi, multa adhuc materia fusca et chymiformi distenti, capacitas. Erant tunicae stomachi valde attenuatae, membrana villosa parvulis glandularum nodulis obsita; carnea vero tenuis, et valde pallida. Sedit scirrhus in pyloro vastus, pluribus locis exulceratus, cumque ipso hepate concretus. Fuit ostium pylori callosum, exulceratum, satis amplum, ita, ut duobus digitis facile intrare posses. Duodenum pancreasque sana, caeteraque abdominis thoracisque viscera situ formaque naturali praedita erant. —

Fiegl, Franz X.

De morbis ventriculi Diss. inaug

Landshutum 1809

Diss. 735,6

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10841689-7